

**ZBRODZIA
LUBIŃSKA**

31
Lubinska
sierpnia

82

— Władza nie była
i nie jest absolutnie
zainteresowana tak bolesnymi
rozwiązaniami
(Jerzy Wilk, KW PZPR)

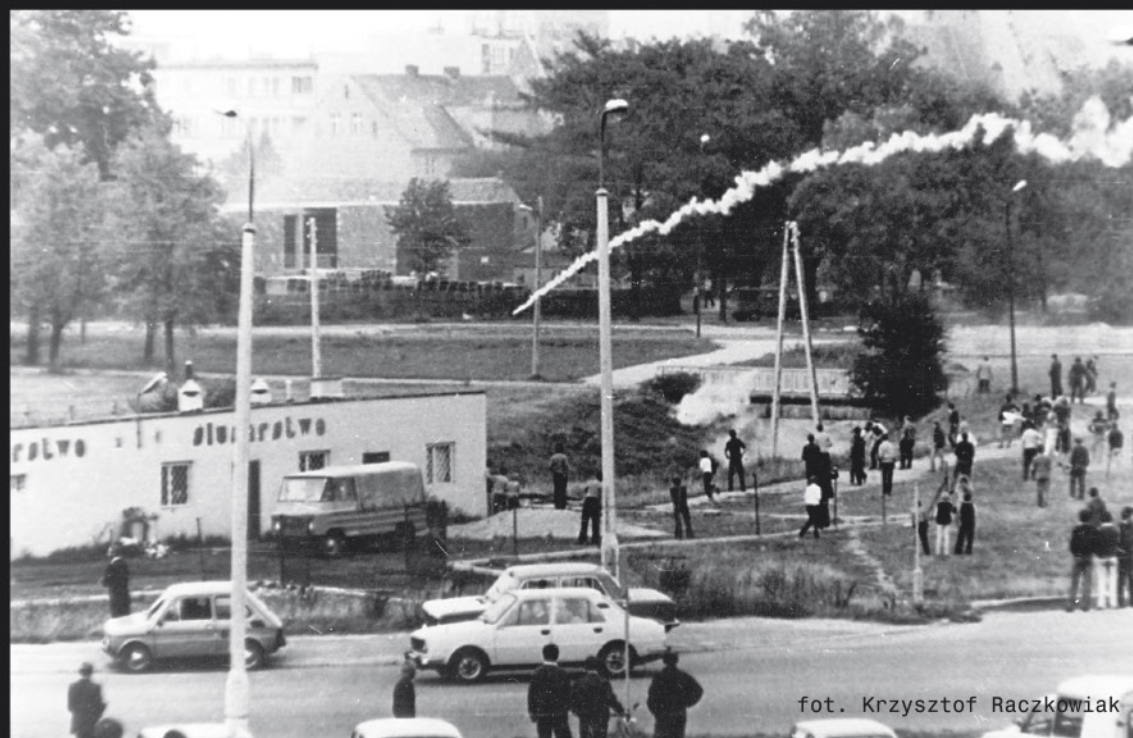
— Rozpatrywanie czy
użycie sił porządkowych
było uzasadnione czy nie
— nie ma żadnego sensu
(Jerzy Wilk, KW PZPR)

31.08.1982 r.
Oddziały ZOMO przygotowują się do pacyfikacji
Osiedla Świerczewskiego. (Krzysztof Raczkowiak)

31.08.1982 r.
Rynek (wtedy pl. Wolności). (Krzysztof Raczkowiak)

31.08.1982 r.
Widok na błonia pomiędzy centrum
a Osiedlem Świerczewskiego. (Krzysztof Raczkowiak)

Zadania dla partii.

Walka będzie trwała. Walkę tą wygramy, gdyż rację mamy my i jesteśmy zdecydowani tych racji bronić. Przyjdzie nam może budować aktyw z ludzi zdecydowanych i garstki ludzi młodych. Powinniśmy ją zwiększać. (Jerzy Wilk, KW PZPR)

fot. Krzysztof Raczkowiak

31.08.1982 r.

Zdjęcie wykonałem wychodząc z klatki schodowej bloku, którego front wychodzi na Rynek. Ul. Ścinawską przemieszczał się oddział ZOMO. Kiedy podnosiłem do oka aparat, trzeci od lewej zomowiec sięgnął do pasa, odpiął kaburę i wystrzelił w moim kierunku w chwilę po zrobieniu tego zdjęcia. Na moje szczęście pocisk utkwił w daszku nad klatką schodową. (Krzysztof Raczkowiak)

Ocena aktualnej sytuacji społeczno-politycznej w województwie. Jest ona jedną z najtrudniejszych w kraju. (Jerzy Wilk, KW PZPR)

fot. Krzysztof Raczkowiak

1.09.1982 r.
Skrzyżowanie ul. Skłodowskiej i al. Niepodległości. Demonstranci idą w kierunku szpitala miejskiego. (Krzysztof Raczkowiak)

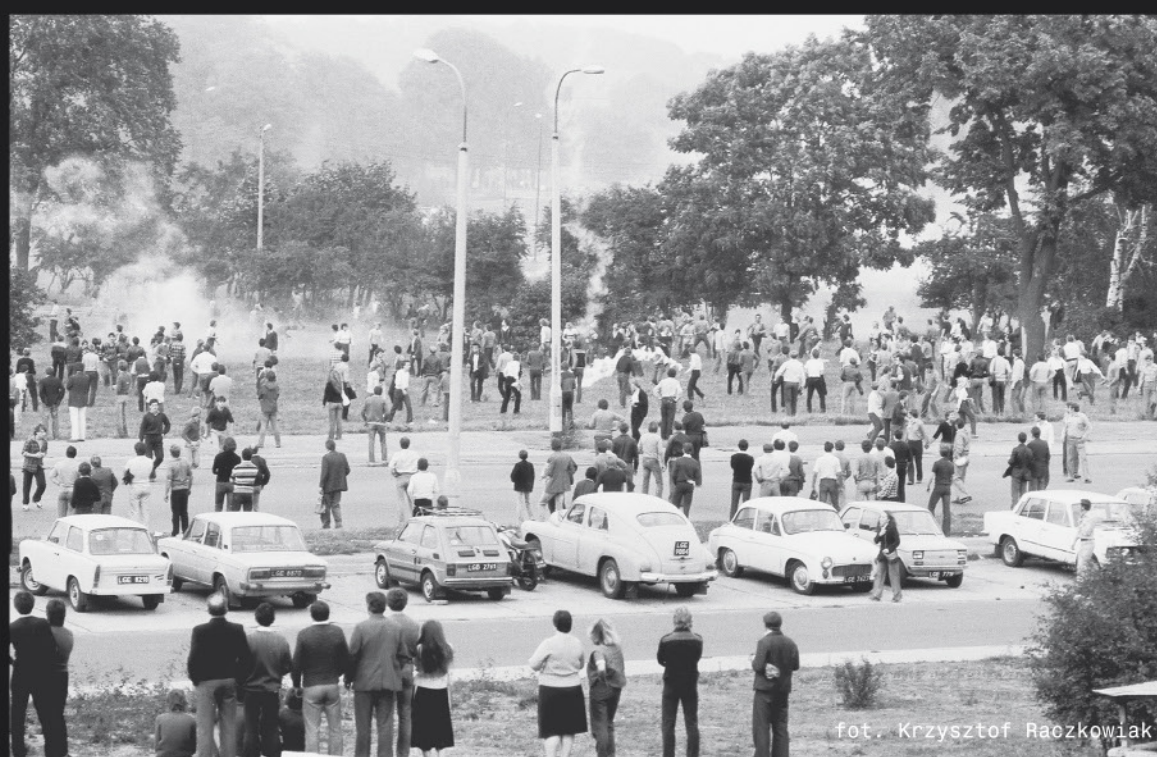
Przyczyny zajść.

Nie partia, nie władza i nie milicja obywatelska występowali przeciwko łaadowi i porządkowi. To wróg, przeciwnik polityczny i naiwni gapie tworzyli tę sytuację. (Jerzy Wilk, KW PZPR)

fot. Krzysztof Raczkowiak

31.08.1982 r.
Rynek (wówczas pl. Wolności) i róg ul. Odrodzenia.
(Krzysztof Raczkowiak)

fot. Krzysztof Raczkowiak

31.08.1982 r.
Widok na błonia pomiędzy centrum a osiedlem Świerczewskiego.
(Krzysztof Raczkowiak)

INFORMACJA O SYTUACJI SPOŁECZNO-POLITYCZNEJ W WOJEWÓDZTWIE LEGNICKIM W DNIU 31 SIERPNIA 1982 R.

Wojewódzki Komitet Obrony, władze polityczne i administracyjne w ostatnim okresie wielokrotnie dawały wyraz w oświadczeniach i praktyce, że dążą konsekwentnie, pomimo wielu trudności do tworzenia szerokiego frontu porozumienia wszystkich sił społecznych. Mając pełną świadomość konsekwencji, które mogłyby wynikać z masowych demonstracji ulicznych, do których nawoływali przeciwnicy socjalizmu – przestrzegano przed następstwami i skutkami, które mogą ponieść ludzie dający się wmanewrować w działania konfrontacyjne. Wynikało z głębokiego poczucia odpowiedzialności aby w maksymalnym stopniu uchronić społeczeństwo przed zbędnymi kosztami ludzkich dramatów. Było ono jednocześnie ostrzeżeniem dla awanturników politycznych [...] inspirowanych przez imperialistyczne ośrodki dywersji, które pod pretekstem "pokojoych" obchodów drugiej rocznicy podpisania porozumień gdańskich chciały załatwić swoje awanturnicze interesy.

(Wojewódzki Komitet Obrony, Legnica, 1.09.1982 r.)

Dnia 31.08.1982 r. o godz. 16.30 nastąpił wyjazd 3 samochodów GBAM osiatkowanych z obsługą 1 funkcjonariusza MO plus 2 funkcjonariuszy pożarnictwa na Plac Wolności. Wyjazd nastąpił z dyspozycji KRM0 Lubin – telefonicznie.

(Notatka służbowa z dn. 11.09.82 r. z udziału jednostek straży pożarnych w dniach od 31.08.82 r. do dn. 31.08.82 r.)

Źródło: Krzysztof Raczkowiak

31.08.1982 r.

Ul. Mieszka I (wówczas Ścinawska). Do rozpędzania demonstrantów wykorzystywano też wóz bojowy Państwowej Straży Pożarnej.

(Krzysztof Raczkowiak)

Kto spowodował zajścia?

Nie łudźmy się, przeciwnik szukał miejsca walki. Brak przewidywania jak się ma zachowywać milicja. Niektórzy myśleli i chcieliby, żeby było jak w teatrze, a nie jak w twardej wojnie, gdzie stany emocji decydują niejednokrotnie o zachowaniu się. (Jerzy Wilk, KW PZPR)

fot. Krzysztof Raczkowiak

31.08.1982 r.

To według mnie pierwszy zomowiec, który zaczął strzelać w Lubinie. Oddał kilka pojedynczych strzałów do grupki młodych ludzi stojących na dachu bloku na rogu Rynku (wtedy pl. Wolności) i ul. Odrodzenia. (Krzysztof Raczkowiak)

Czy rzeczywiście uczyniliśmy wszystko,
by zapobiec eskalacji niebezpiecznych wydarzeń?

– Pytanie to na dzień dzisiejszy pozostawiamy otwarte.
Na pełną ocenę będzie czas.

– Nie ulega jednak najmniejszym wątpliwości fakt,
że to przeciwnik chciał się bić i szukał pola walki.

(I sekretarz KW PZPR Jerzy Wilk, dn. 3 września 1982 r.)

fot. Krzysztof Raczkowiak

31.08.1982 r.
Rynek (wówczas pl. Wolności). (Krzysztof Raczkowiak)

Ocena sytuacji w dniach 31 sierpnia – 2 września 1982 r. w województwie legnickim.

Najszerze rozmiary wydarzenia uliczne przybrały w trzech największych miastach województwa, przy czym najostrejszy charakter miały one w Lubinie, gdzie trwały one z różnym nasileniem do dnia 2 września br.

Charakterystyczną cechą zająć było, iż nosiły one wyraźne znamiona szczegółowej reżyserii. Świadczy o tym sterowanie ruchem demonstrantów, wyodrębnione grupy w sposób zorganizowany prowokujące określone wydarzenia oraz przygotowywanie i butelek z benzyną i innych niebezpiecznych przedmiotów.

Z przebiegu wydarzeń w sposób jednoznaczny wynika, że nadano im charakter polityczny. Wynika to z treści wznoszonych okrzyków atakujących WRON / „WRON, won za Don”/, partię /„precz z Komuną”, „zwolnić Lecha, zamknąć Wojciecha”/, organy porządku publicznego /„gestapo, hitlerowcy”/.

O politycznym charakterze manifestacji świadczą także fakty kierowania agresji tłumu na obiekty partyjne. W dniu 31 sierpnia br. zaatakowano budynki Komitetów PZPR: Miejskiego w Głogowie i Wojewódzkiego w Legnicy, a w dniu 1 września obrzucono budynek Komitetu Miejskiego PZPR w Lubinie. Charakterystyczne było także to, że prowokatorzy zająć w sposób zorganizowany nawoływali do popełniania przestępstw /przed budynkiem Komitetu Miejskiego PZPR w Głogowie skandowano okrzyki „spalić chałupę”/.

W ogromnej większości uczestnikami zająć była młodzież i dzieci. Szczególny niepokój musi budzić brak reakcji ze strony dorosłej części społeczeństwa na przejawy zwykłego wandalizmu dzieci i młodzieży /wnoszenie barykad, rzucanie kamieniami/. Przejawem braku troski o los swoich dzieci był fakt, iż duża ich ilość przebywała poza domem po wprowadzonej w Lubinie godzinie milicyjnej.

Zdecydowanie negatywnie należy ocenić postawę młodzieży w niektórych szkołach, a zwłaszcza Liceum Ogólnokształcącego w Lubinie, która w dniu 1 września br. manifestacyjnie udała się w rejony miasta, w których poprzedniego dnia miały miejsce zajęcia uliczne.

Nie stanęli również na wysokości zadania nauczyciele w niektórych szkołach, którzy pomimo ciężkiej na nich odpowiedzialności za socjalistyczne wychowanie młodego pokolenia, nie podjęli działań w kierunku rozładowania napięć wśród młodzieży. Odnotowano także przypadki osobistego uczestnictwa nauczycieli w zajęciach ulicznych.

Wyrazem braku odpowiedzialności nauczycieli w kilku szkołach są podjęte rezolucje potępiające akcje sił porządkowych.

Potencjalne zagrożenie dla porządku publicznego związane z nielegalnymi manifestacjami zwiększone zostało przez udział w nich dużych ilości gapiów. Ich obecność dodawała animuszu prowokatorom oraz w znacznym stopniu utrudniała przywracanie ładu i bezpieczeństwa publicznego

Należy stwierdzić, iż działania służb porządkowych prowadzone były stanowczo i konsekwentnie, zgodnie z przepisami. W każdym przypadku użycie środków przymusu bezpośredniego poprzedzone było ostrzeżeniami nadawanymi z radiowozów i apelami o rozejście się.

(Komitet Wojewódzki PZPR w Legnicy, wrzesień 1982 r.)

31.08.1982 r.
Skrzyżowanie ul. Kopernika i Odrodzenia
(Krzysztof Raczkowiak)

— To nie nam są potrzebni męczennicy,
to nie my „zbijamy” na tym określone profity polityczne.
Męczennicy potrzebni są przeciwnikom.

(I sekretarz KW PZPR Jerzy Wilk)

fol. Krzysztof Raczowski

1.09.1982 r.

W miejscach, gdzie 31.08. padli zabici lub ranni demonstranci, powstały symboliczne groby,
przynoszono kwiaty i palono znicze. (Krzysztof Raczowski)

ODPIS z biblioteki ARO nr 4 pełnego tekstu raportu Wojskowej Prokuratury Garnizonowej, dotyczącego przebiegu wydarzeń, które miały miejsce w Lubinie w dniu 31 sierpnia 1982 r. /cz.1/

ODPIS z biblioteki ARO nr 4 pełnego tekstu Raportu Wojskowej Prokuratury Garnizonowej, dotyczącego przebiegu wydarzeń, które miały miejsce w Lubinie w dniu 31 sierpnia 1982 r.

INFORMACJA

w sprawie zajść ulicznych, jakie miały miejsce 31 sierpnia 1982r. w Lubinie.

W dniu 31 sierpnia 1982r. Wojskowa Prokuratura Garnizonowa we Wrocławiu z udziałem Prokuratury Śląskiego Okręgu Wojskowego wszczęła śledztwo w sprawie zajść ulicznych, jakie miały miejsce w dniu 31 sierpnia 1982r. w Lubinie w czasie, których poniesło śmierć 3 osoby, a 11 osób cywilnych oraz 5 funkcjonariuszy MO ~~szkarsztach~~ doznało obrażeń ciała. W toku dotychczasowego śledztwa przesłuchano 54 funkcjonariuszy MO oraz 50 osób cywilnych. Nadto dokonano oględzin miejsca zdarzenia oraz szeregu innych czynności śledczych.

Na podstawie dotychczas zebranego materiału stwierdza się co następuje: W dniu 31 sierpnia 1982r. w województwie legnickim podziemne struktury NSZZ "Solidarność" rozpowszechniły ulotkę pod nazwą "Solidarność Zagłębia Miedziowego" nawołującą do zorganizowania wiecu w celu uczczenia rocznicy podpisania porozumienia w Gdańsku i Szczecinie oraz zaprotestowania na tym wiecu przeciw utrzymywaniu stanu wojennego. Ulotki te nawoływały do zgromadzenia się w Lubinie, między innymi miastem Lubina, do zgromadzenia się w dniu 31 sierpnia 1982r. o godz. 15.30 na Placu Wolności. Komenda Miejska MO w Lubinie na podstawie wcześniej zebranych informacji opracowała plan zabezpieczenia Ładu i porządku publicznego na dzień 31 sierpnia 1982r. w Lubinie /K.74-76/. Podniósł przy tym należytą, iż z zeznań Komendanta Miejskiego w Lubinie, mjr. Grzegorz Franciszka wynika, że w manifestacji tej udział miało nieznaczne ilości osób /K.314-312/. Dlatego zaplanowano wprowadzenie tylko wewnętrznych sił porządkowych w ilości około 100 funkcjonariuszy, w tym: jeden pluton ZOMO, 23 funkcjonariuszy MO uzbrojonych w pistolety P-64 oraz P-63, 2 kkk AK oraz wyrzutnie RMGZ, /ten ostatni symbol niepewny/- pozostali funkcjonariusze to ROMO - 33 osoby i ORMO - 34 osoby, którzy nie posiadali na wyposażeniu broni palnej. Dowódcami poszczególnych pododdziałów zostali zastępcy Komendanta KOMO por. Maj, por. Kłeski i por. Szmański.

W dniu 30 i 31 sierpnia 1982r. przeprowadzono szczegółowy instruktaż dotyczący zabezpieczenia Ładu i porządku na terenie miasta, w trakcie którego zakazano używania broni palnej. Około godziny 14.00 dnia 31 sierpnia wyznaczone wcześniej siły porządkowe skierowano na Plac Wolności. W tym czasie zaczęły się tam gromadzić grupy ludzi. W tej sytuacji por. Kłeski poprzez urzędniczą nagłośniaczkę z radiowozu MO zaczął wzywać zgromadzonych do rozjeżdżenia się, ostrzegając jednocześnie, że w przeciwnym razie zostaną użyte siły porządkowe. Apel ten wywołał agresywną reakcję zgromadzonych i wówczas zaczęło się gromadzić coraz więcej osób, których liczba wg. zeznań funkcjonariuszy MO wahała się w granicach od 1 do 2 tysięcy.

W międzyczasie na Plac Wolności wjechała karetka pogotowia "R". Załoga tego samochodu wraz ze zgromadzonymi osobami zaczęła układać na jezdni krzyż z kwiatów. Kwiaty posiadały czarne tasiemki z napisem "Solidarność". Jednocześnie tłum zaczął śpiewać hymn państwowy, nagłośniony przez urzędniczą kasetkę pogotowia. Wzbrani zaczęli skandować "Niech żyje "Solidarność", "Precz z komuną", "Uwolnić Wałęsę", "Jeszcze Polska złota i morderca narodu". Zachowanie się tłumowi miało charakter wyraźnie demonstracyjny i zakłócało porządek publiczny. Na ponowne wezwanie rozjechać się, tłum zaczął wzywać siły porządkowe używając słów wulgarnych oraz słów "gestapo". Na czele zebranego tłumy stał między innymi Stanisław Śnieg, były przewodniczący MKZ "Solidarność" w Lubinie, który do chwili obecnej ukrywa się.

Z zeznań wielu świadków wynika, że z dachu pobliskiego budynku rzucono w kierunku samochodów MO butelki z benzyną oraz fiolki z kwasem siarkowym. Nadto rzucono w kierunku sił porządkowych kamienie i cegły. Maj polecił plutonowi ZOMO użyć ręcznych środków zwalających. Po ich użyciu tłum stał się jeszcze bardziej agresywny i zaczął ze wszystkich stron okładać funkcyj-

-2-

Ustalono, że w tym czasie wspomniane siły porządkowe nie używały broni. Ponieważ sytuacja stawała się groźna dla sił porządkowych por. Maj poprzez środki łączności polecił dyżurnemu miejscowej Komendy MO, by udzielił mu pomocy. W związku z powyższym skierowano w rejon Placu Wolności 1 pluton ZOMO z Legnicy, który przybył trzema radiowozami "Nysa" z Polkowic. Dowódcą plutonu był chor. Jarecki. Pluton ten posiadał na uzbrojeniu pistolety P-64 oraz kkk AK z amunicją ślepa i bojową. W tym czasie uczestnicy tłumy w dalszym ciągu atakowali funkcjonariuszy MO. W kierunku radiowozów milicyjnych rzucono kamienie, butelki z benzyną i odrzucono środki zwalające. Od palącej się benzyny zapaliła się opona w samochodzie ciężarowym i jednym radiowozie MO. Ponieważ tłum w dalszym ciągu napierał, a funkcjonariuszom MO kończyły się środki chemiczne, użyto broni strzelającej początkowo z amunicji ślepej, a później bojowej.

Z ustaleń śledztwa wynika, że strzały były oddawane przez funkcjonariuszy 1 plutonu ZOMO z pistoletów kkk AK, gdyż po zakończeniu akcji stwierdzono u nich brak ok. 600 sztuk amunicji bojowej kal.7.62. Nadto zostało to potwierdzone zeznaniami świadków, jak też znalezieniem wielu kusek w rejonie działania 1 plutonu ZOMO. Stwierdzono w wyniku oględzin miejsca zdarzenia, że strzały oddawane były na różnych wysokościach. Świadczy o tym ślady postrzelin na murach zabudowań, a także na jezdni. Naliczono ponad 100 śladów oddanych strzałów w różnych rejonach miasta.

Z zeznań naczynych świadków oraz oględzin przestrzelin wynika, że użyto broni strzelającej między innymi do ludzi - na wprost.

Około godz. 17 tego dnia, w rejon zajść ulicznych, przyjechał 11 pluton ZOMO wraz z grupą specjalną z KMMO z Legnicy. Z relacji tychże funkcjonariuszy wynika, że nie używali broni. W tym czasie akcja interwencyjna sił porządkowych rozgrywała się w różnych rejonach miasta, ponieważ tłum rozproszył się na mniejsze grupy, które nadal atakowały funkcjonariuszy MO. Około godz. 19.00 jeden z radiowozów MO marki "Nysa" utknął pomiędzy barykadami zbudowanymi z kamienia budowlanego przy ul. Kopernika i wówczas znaczna ilość osób zaczęła z bardzo bliskiej odległości rzucać kamieniami w tenże radiowóz. Był to radiowóz Komendy Miejskiej w Lubinie. Załoga radiowozu znajdując się w bezpośrednim niebezpieczeństwie utraty życia lub zdrowia, użyła broni służbowej strzelając ostrzegawczo w górę.

Akcja sił porządkowych zakończyła się w późnych godzinach wieczornych. W wyniku akcji sił porządkowych 2 osoby poniosły śmierć na skutek ran postrzałowych, natomiast trzecia osoba /Michał Adamowicz/, zmarła w dniu 5 września 1982r. o godz. 17.30 w Szpitalu Miejskim w Lubinie w następstwie postrzału w tył głowy.

Rannych w następstwie postrzałów zostało 8 osób cywilnych. Ponadto trzy osoby doznały obrażeń ciała w innych okolicznościach akcji. Również 4 funkcjonariuszy ZOMO i funkcjonariusz ORMO zostało rannych, nadto uszkodzeniu uległy 4 samochody MO uczestniczące w akcji. W następstwie zajść ulicznych śmierć ponieśli:

1. Andrzej Trajkowski - r. 1950, zam. Lubin, ul. ~~XXXXXXXXXXXXXXX~~, żonaty, 3 dzieci, zatrudniony we Wrocławskim Przedsiębiorstwie Instalacji Prazmystowych, Oddział Lubin na stanowisku brygadzysty, członek NSZZ "Solidarność"
2. Mieczysław Późniak - r. 1957, zam. Lubin, ul. ~~XXXXXXXXXXXXXXX~~, kawaler, zatrudniony w Elektromontażu Wrocław, Oddział Lubin jako elektryk-monter, członek NSZZ "Solidarność",
3. Michał Adamowicz - r. 1954, zam. Lubin, ul. ~~XXXXXXXXXXXXXXX~~, żonaty, 2 dzieci, zatrudniony w Zakładach Górniczych Lubin jako górnik-operator, członek NSZZ "Solidarność"

-rami w wyniku postrzału zostali:

1. Ryszard Stefanowicz - r. 1947, zatrudniony we Wrocławskim Przedsiębiorstwie Budownictwa Przemysłowego jako ślusarz, żonaty, 2 dzieci, członek NSZZ "Solidarność", rana postrzałowa głowy,
2. Henryk Hazaewicz - r. 1958, zatrudniony przez Lubieńskie Przedsiębiorstwo Budowlane jako malarz, żonaty, 2 dzieci, niezorganizowany, rana postrzałowa lewego przedramienia,

fol. Krzysztof Raczkowiak

fol. Krzysztof Raczkowiak

31.08.1982 r. Rynek (wówczas pl. Wolności) i róg ul. Odrodzenia. (Krzysztof Raczkowiak)

ODPIS z biblioteki ARO nr 4 pełnego tekstu raportu Wojskowej Prokuratury Garnizonowej, dotyczącego przebiegu wydarzeń, które miały miejsce w Lubinie w dniu 31 sierpnia 1982 r. /cz.2/

-3-

3. Ireneusz Loe - r.1953, zatrudniony w Zakładzie Remontowo-Budowlanym jako stolarz w Lubinie, kawaler, członek NSZZ "Solidarność", rana postrzałowa prawej nogi,

4. Szymon Stefanik - ur. 1947, zatrudn. w Lubimskim Przedsiębiorstwie Budowlanym jako zbrojarz, żonaty, 2 dzieci, członek NSZZ "Solidarność", rana postrzałowa lewego ucha,

5. Andrzej Dudziak - r.1959, zatrudn. w Zakładach Górniczych "Rudna" jako górnik operator, kawaler, członek NSZZ "Solidarność", rana postrzałowa podudzia,

6. Adam Werka - r.1937, zatrudn. w Przedsiębiorstwie Budowlano-Montażowym Hutnictwa w Lubinie, pracownik fizyczny, żonaty, 3 dzieci, członek NSZZ "Solidarność", rana postrzałowa prawego podudzia,

7. Kazimierz Rusin - r.1952, zatrudn. w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym w Legnicy jako mechanik, kawaler, członek NSZZ "Solidarność", rana postrzałowa lewego biodra,

8. Brygida Wiciszorek - r.1964, zatrudniona w Dolnośląskich Zakładach Biskopniczych "Renifer", rana postrzałowa uda lewego,

- zostali ranni w innych okolicznościach/doznali obrażeń ciała poniżej 7d./

1. Mirosław Kwiatkowski - r.1964, zatrudn. w Przedsiębiorstwie Budowlano-Montażowym Hutnictwa Lubin, jako murarz, kawaler, członek NSZZ "Solidarność"

2. Henryk Tereczkiewicz - r.1924, emeryt, żonaty, 2 dzieci, członek NSZZ "Solidarność".

Jednocześnie melduję, że w toku śledztwa stwierdzono, iż nie był wydany rozkaz użycia broni oraz nie zdołano personalnie ustalić, który z interweniujących funkcjonariuszy ZOMO oddał strzał z amunicji bojowej pistoletu kkk AK. Żaden z funkcjonariuszy ZOMO nie przyznał się w czasie przesłuchań by oddawał strzał z amunicji bojowej. Dotychczas nie zdołano ustalić, jakiego rodzaju broni zostali postrzelani zabici i ranni, za wyjątkiem Andrzeja Trajkowskiego w związku którego znaleziono pocisk kkk AK /postrzał w głowę/.

Na podstawie wielu naczynych świadków zdarzenia bezspornie wynika, że strzały zostały oddane do stojących pojedynczo osób lub małych grup ludzi. I tak np.:

- świadek Brygida Wiciszorek /k.66-78/ zeznała, że w krytycznym dniu około godz. 16.00 stojąc na ul. Niepodległości w pobliżu kiosku "Ruchu" zobaczyła jadące w jej kierunku radiowozy MO/rysy/. Z drugiego wozu funkcjonariusz MO "otyży" w odległości od miejsca jej stania oddał do niej bezpośrednio strzał, na skutek czego doznała postrzelenia uda lewego, z tego też miejsca została zabrana przez karetę pogotowia, co zostało potwierdzone.

- świadek Helena Marcinkowska /k.49-52/ zeznała, że w rejonie pijalni piwa "Gwarek" zatrzymała się samochodem marki "Żuk". W tym czasie w pobliżu jej wozu stało dwóch mężczyzn. Na skrzyżowaniu ulic Odrodzenia i Kopernika zauważyła strzelających funkcjonariuszy MO. Na skutek wystrzałów strażaków wspomnieni mężczyźni zostali postrzeleni. Przy pomocy innych osób odciążono ich rannych do szpitala. Ustalono, że byli to Trajkowski i Późniak, którzy ponieśli śmierć. Świadek ten kategorycznie podnosiła, że w tym rejonie nie było żadnych grup ludzi i że nie istniała żadna konieczność używania broni.

- pokrzywdzony Ryszard Stefanowicz /k.343-320/ zeznał, że sam siedział ul. Zawadzkiego w kierunku Placu Wolności i zauważył, że w tym czasie zaczął na niego jechać radiowóz milicyjny "Nyse". Począł uciekać i wtedy radiowóz celowo pojechał za nim, potrafił go samochodem, a gdy upadł został postrzelony, po czym stracił przytomność. Doznał rany postrzałowej lewego przedramienia. Zeznanie tego świadka zostało potwierdzone zeznaniami innych świadków. Podkreślić należy, że w tym rejonie został postrzelony w tył głowy Michał Adamowicz, który poniósł śmierć. Świadkowie przesłuchani na powyższą okolicę niosą także zeznania, że był sam w tym rejonie i uciekał na skutek oddawanych strzałów.

-4-

- pokrzywdzony Kazimierz Rusin /k.89-77/ zeznał, co zostało także potwierdzone zeznaniami innych świadków, że sam z żoną siedział po pracy ul. Ścinawską w rejonie bazy WPH odległej od centrum zajął około 700 m. Wówczas około godz. 17.00 został postrzelony w lewą nogę na wysokości biodra. Stwierdzono, że w tym rejonie nie było żadnych osób.

- pokrzywdzony Andrzej Dudziak /k.80-83/ zeznał, że w pobliżu pl. Wolności się znalazł sam na murku i w nieznanych mu okolicznościach został postrzelony w nogę.

- świadkowie Kozłowski i Zelazko /k.203-204, 249-250/ zeznali, że około godziny 17.00 przebywali w mieszkaniu Zelazki przy ul. ~~XXXXXXX~~ w centrum sił porządkowych tu działających. Stali w kuchni przy zamkniętym oknie, zasłoniętym jasnymi firankami. Jeden z funkcjonariuszy, który przechodził ulicą, po zauważeniu wspomnianych, strzelił do tego okna. Zostało to potwierdzone oglądninami, w toku których zabezpieczono rdzeń pocisku kal.7.62.

- świadek Edward Kimek /k.205-206/ zeznał, że widział z okna mieszkania przy ul. ~~XXXXXXX~~ jak któryś z funkcjonariuszy MO oddał serię strzałów jak później ustalono do Michała Adamowicza, który uciekał w kierunku mostku na Łące Nadto zeznał, że kiedy znajdował się w piwnicy swojego mieszkania, gdzie poszedł po węgiel, funkcjonariusz MO oddał przez okienko piwniczne z bliskiej odległości serię strzałów, co znalazło potwierdzenie podczas oglądnin /k.214/.

Niezależnie od powyższego został ostrzelany bojową amunicją budynek przy ul. Piastowskiej 15 na różnych wysokościach. Jeden pocisk poprzez okno uderzył w ścianę parapetu, stwarzając zagrożenie dla życia domowników.

Analiza zebranego materiału dowodowego pozwala na przyjęcie, że:

- użycie broni i strzelanie amunicją bojową było niezasadne. Nie zebrano bowiem żadnych dowodów, aby funkcjonariusze MO podczas działań interwencyjnych znajdowali się w stanie bezpośredniego zagrożenia lub zdrowia. Broni użyto wbrew art.8 dekretu o organizacji i zakresie działania Milicji Obywatelskiej z dnia 21.12.1955 r. /k.345-346/.

- w ogóle nie zostały skoordynowane działania miejscowych sił porządkowych z pododdziałami ZOMO, albowiem te ostatnie pododdziały działały samodzielnie na własną rękę, brak było łączności radiowej gdyż radiostacje pracowały na różnych częstotliwościach.

- miejscowe siły porządkowe nie zostały wyposażone w amunicję bojową.

- pododdziały ZOMO sformowane zostały od 27 sierpnia 1982r. i składały się z funkcjonariuszy różnych jednostek MO, nie były dostatecznie przeszkolone i przygotowane do tego rodzaju działań.

- pododdziały ZOMO wyposażone w amunicję ślepą i bojową, którą przechowywano w jednej kadownicy, co w toku akcji mogło doprowadzić do pomyłki przy załadunku broni amunicją.

W świetle zebranego materiału dowodowego zachodzi pilna potrzeba dokonania następujących czynności:

- badań kryminalistycznych broni pododdziałów MO biorących udział w akcji porządkowej gdyż zabezpieczono kuski kal.7.62 i 9 od bojowej amunicji w celu ustalenia z jakiej broni zostały oddane strzały.

- badań kryminalistycznych pocisków 7.62 na wyjętego podczas akcji złotek z czołwy Trajkowskiego, celem ustalenia z czyjej broni został on postrzelony.

- zeznania z KRM w Legnicy filmu nakręconego przez funkcjonariuszy MO podczas początkowej fazy zajść w dniu 31 sierpnia 1982r. w Lubinie celem uznania go za materiał dowodowy.

- po zebraniu całości materiału dowodowego proponuje się przedstawienie osobom funkcyjnym zarzutów z art.246 §1 k.k.

- z uwagi na występujące trudności w zebraniu pełnego materiału dowodowego należałoby w miejscowej prasie opublikować komunikat wywołujący świadków opisanych zająć ulicznych do zgłoszenia się w Wojskowej Prokuraturze Garnizonowej w Wrocławiu lub Prokuratury Rejonowej w Lubinie. Byłoby to nieodzowne dla wyjaśnienia prawdy obiektywnej dot. przebiegu zdarzeń.

por. Milan Sonek
/podpis nieczytelny/

mjr Krzysztof Hanner
/podpis nieczytelny/

ppłk Z. Szawłowski
/podpis nieczytelny/

fol. Krzysztof Raczowski

fol. Krzysztof Raczowski

31.08.1982 r. Rynek (wówczas pl. Wolności). (Krzysztof Raczowski)

www.ckmuza.pl

Organizator wystawy: Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” i Centrum Kultury „Muza” w Lubinie

www.wzgorzezamkowe.pl

OBWIESZCZENIE

o wprowadzeniu stanu wojennego ze względu na bezpieczeństwo państwa

Kierując się potrzebą zapewnienia wzmożonej ochrony podstawowych interesów państwa i obywateli, w celu stworzenia warunków skutecznej ochrony spokoju, ładu i porządku publicznego oraz przywrócenia naruszonej dyscypliny społecznej, a także mając na względzie zabezpieczenie możliwości sprawnego funkcjonowania władzy i administracji państwowej oraz gospodarki narodowej — działając na podstawie art. 33 ust. 2 Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Rada Państwa wprowadziła stan wojenny.

W związku z tym podaje się do publicznej wiadomości, że w czasie obowiązywania stanu wojennego w szczególności:

- 1) zakazane zostaje zwolnienie wszelkiego rodzaju imprez masowych, imprez publicznych oraz imprez artystycznych i sportowych, bez uprzedniego uzyskania zezwolenia właściwego terenowego organu administracji państwowej, z wyjątkiem nabożeństw i uroczystości religijnych odbywających się w obiektach kultury i innych miejsc przeznaczonych wyłącznie do tych celów;
- 2) zakazane zostaje powszechnianie wszelkiego rodzaju wywiadów, publikacji i informacji każdym sposobem, publiczne wykonywanie utworów artystycznych oraz użytkowanie jakiegokolwiek urządzenia poligraficznego bez uprzedniego uzyskania zgody właściwego organu;
- 3) zakazane zostaje namierzanie i organizowanie i kierowanie wszelkiego rodzaju strajków oraz akcjami politycznymi;
- 4) nałożony został na osoby przebywające w miejscach publicznych obowiązek posiadania przy sobie dokumentu stwierdzającego tożsamość, a w stosunku do uczniów szkół mających ukończone lat 13 — legitymacji szkolnej lub tymczasowego dowodu osobistego;
- 5) wprowadzony został obowiązek uprzedniego uzyskiwania zezwolenia właściwego terenowego organu administracji państwowej na pobyt stały w strefie bezpieczeństwa, a organu Milicji Obywatelskiej na pobyt tymczasowy w tej strefie;
- 6) zakazane zostało używanie turystyki oraz sportów rekreacyjnych na morskich wodach wewnątrz granic państwa.

Ponadto w czasie obowiązywania stanu wojennego, w zakresie powszechnego obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej:

- 1) obywateli uznani za zdolnych do służby wojskowej oraz żołnierze rezerwy niezależnie od ich przeznaczenia mogą być w każdym czasie powołani do czynnej służby wojskowej, na zarządzenie Ministra Obrony Narodowej;
- 2) określone jednostki organizacyjne administracji państwowej i gospodarki narodowej, wykonujące zadania szczególnie ważne dla obronności i bezpieczeństwa państwa, zostały objęte zostały militarną służbą, co oznacza, że na osoby zatrudnione w tych jednostkach nałożono obowiązki, o których osoby te zostały poinformowane przez kierowników zakładów pracy;
- 3) osoby przeznaczone do służby w określonych formacjach obrony cywilnej mogą być zobowiązane do pełnienia czynnej służby w obronie cywilnej w czasie, w którym są zobowiązane do wykonywania zadań;
- 4) obywatele mogą być zobowiązani przez właściwe terenowe organy administracji państwowej i organy administracji wojskowej do wykonania określonych świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony państwa.

W czasie obowiązywania stanu wojennego, jeżeli będą tego wymagały interesy ochrony spokoju, ładu i porządku publicznego, uprawnione organy administracji państwowej mogą również:

- 1) wprowadzić ograniczenia swobody poruszania się mieszkańców w określonym czasie i miejscach przez wprowadzenie godziny milicyjnej albo zakazu opuszczania lub przybywania do określonych województw, miast i gmin;
- 2) nałożyć obowiązek uprzedniego uzyskiwania zezwolenia właściwego terenowego organu administracji państwowej na zmianę miejsca pobytu, polegającą na przeniesieniu się do innej miejscowości na czas dłuższy niż 48 godzin oraz obowiązek niezwłocznego zameldowania się w nowym miejscu pobytu;

- 3) zakazać działalności stowarzyszeń, związków zawodowych, zrzeszeń oraz organizacji społecznych i zawodowych, których działalność stanowi zagrożenie dla interesów bezpieczeństwa państwa, związków koczowniczych i związków wyznaniowych;
- 4) wprowadzić cenzurę przesyłek pocztowych, korespondencji telegraficznej i telekomunikacyjnej oraz kontrolę rozmów telefonicznych;
- 5) zobowiązać posiadaczy radiowych urządzeń nadawczych i nadawczo-odbiorczych do złożenia tych urządzeń do depozytu we wskazanych miejscach;
- 6) zobowiązać posiadaczy broni palnej krótkiej oraz broni myśliwskiej i sportowej, a także posiadaczy amunicji i materiałów wybuchowych do złożenia ich we wskazanych miejscach;
- 7) zakazać dokonywania zdjęć fotograficznych i filmowych oraz obrazów telewizyjnych określonych obiektów i miejsc albo na określonych obszarach;
- 8) zakazać używania określonych odznak i emblematów;
- 9) wstrzymać lub ograniczyć pracę określonych przedsiębiorstw, przedsiębiorstw usług publicznych i telekomunikacyjnych;
- 10) zawiesić lub ograniczyć przewóz osób i rzeczy w transporcie kolejowym, lotniczym i wodnym oraz ruch pojazdów mechanicznych na drogach publicznych;
- 11) zamknąć lub ograniczyć granicę przelotu towarowy przez przejścia graniczne.

W czasie obowiązywania stanu wojennego osoby naruszające wprowadzone zakazy, nakazy, obowiązki i ograniczenia, podlegają obciążeniu odpowiedzialności karnej za przestępstwa lub wykroczenia w postępowaniu doraźnym i przyspieszonym.

Osoby, mające ukończone lat 17, w stosunku do których istnieje uzasadnione podejrzenie, iż pozostając na wolności, prowadzą działalność zagrażającą bezpieczeństwu państwa, mogą być internowane w ośrodkach obywatelskich, a także obowiązywania stanu wojennego — w tym czasie, jeżeli komendant wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej:

W stosunku do osób pełniących służbę wojskową i służbę w jednostkach zmilitaryzowanych oraz służbę w obronie cywilnej stosowana będzie za przestępstwa popełnione w związku z służbą odpowiedzialność karna przed sądami wojennymi według przepisów odnoszących się do żołnierzy pełniących służbę wojskową w czasie wojny.

Podaje się również do publicznej wiadomości, że w przypadkach zbiorowego lub indywidualnego bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności obywateli albo mienia społecznego, indywidualnego lub osobistego znacznej wartości, a także zagrożenia lub zajęcia budynków administracji państwowej i organizacji politycznych oraz ważnych obiektów i urządzeń gospodarki narodowej albo obiektów ważnych dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, obok indywidualnych i zespołowych działań funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej i innych formacji powołanych do ochrony porządku publicznego mogą być wprowadzone oddziały i pododdziały sił zbrojnych (wojska), przy czym wszelkie te siły uprawnione są do użycia środków przymusu bezpośredniego w celu przywrócenia spokoju, ładu i porządku publicznego.

Wzywa się wszystkich obywateli do bezwzględnego przestrzegania wprowadzonych zakazów, nakazów i ograniczeń oraz wykonywania innych nałożonych obowiązków, a także podporządkowania się wszelkim zarządzeniom uprawnionych władz, wydanym w celu zapewnienia spokoju, ładu i porządku publicznego oraz umocnienia dyscypliny społecznej.

PRZEWODNICZĄCY RADY PAŃSTWA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

fol. Krzysztof Raczkowiak

Drobne incydenty np. omdlenie jednej z kobiet stymulowały natychmiast agresywny odzew tłumu, skandowano wyzwiska pod adresem organów porządkowych, podnoszono kamienie. [...] Perfidia organizatorów obrazuje się m.in. w użyciu dzieci jako bariery obronnej przed działaniami porządkowymi milicji. Charakterystyczny był również w godzinach popołudniowych duży udział młodych dziewcząt oraz histeryzujących kobiet wywodzących się z marginesu społecznego.

(AP Legnica, KW PZPR – fragment telexu z dnia 1 września 1982 r. nr 393 do KC PZPR)

fot. Krzysztof Raczkowiak

1.09.1982 r.

Demonstranci dochodzą do szpitala miejskiego. (Krzysztof Raczkowiak)

ZBRODNIA LUBIŃSKA 31 sierpnia 1982

Powyciągali nieszczęśliwe ludzkie zwierzęta
Z dziur zabitych deskami Ze szkła stłuczonej butelki
Dali gaz karabin pałkę I puscili na ulicę

Biegną za mięsem naszych pleców, za miękką kością cienia
W kudłach ich piersi kołysze się Matka Boska
Z martwym Dzieckiem w ramionach

ZOMO, Spokój, Bies - Tomasz Jastrun, Mieczysław Jastrun

WYKAZ funkcjonariuszy MO i sił posiłkowych biorących udział w działaniach w dniu 31.08.82 r.

1. ROMO *- 33 żołnierzy, chelmy, pałki, środki chemiczne, granaty łzawiące, 10 tarcz bez broni palnej, 1 samochód star.
2. ORMO *- 20 funkcjonariuszy, jak wyżej - bez tarczy, bez broni palnej, samochód nysa
3. NOMO

I. drużyna				
1. sierż. Chojnacki - d-ca	MS-0729	*- 90 szt. amunicji	Rak	
2. sierż. Kurnicki - kierowca	MS-0807	*- 90 szt. amunicji	Rak	
3. st. kpr. Milanik	MS-0700	*- 90 szt. amunicji	Rak	
4. st. sierż. Piestrak	MS-0970	*- 90 szt. amunicji	Rak	
5. plut. Jeleniewski	MS-0837	*- 90 szt. amunicji	Rak	
6. st. kpr. Kozłowski	ST-05968	*- 90 szt. amunicji	Rak	
7. sierż. Pelc	ZM-02335	*- 120 szt. amunicji	KBK-AK	
8. st. sierż. Laciejewski	MS-0819	*- 90 szt. amunicji	Rak	
9. sierż. Piętas	MS-0824	*- 90 szt. amunicji	Rak	
10. plut. Zak	KH-01773	*- 120 szt. amunicji	KBK-AK	

II. drużyna				
1. sierż. Garbacz - d-ca	MS-0984	*- 90 szt. amunicji	Rak	
2. kpr. Lasek	GG-1483	*- 90 szt. amunicji	Rak	
3. sierż. Klimek	PM-02337	*- 90 szt. amunicji	Rak	
4. plut. Andrzejewski	MS-0820	*- 90 szt. amunicji	Rak	
5. plut. Mamet	MS-0972	*- 90 szt. amunicji	Rak	
6. plut. Lipiec	MS-0748	*- 90 szt. amunicji	Rak	
7. sierż. Wołodko - kierowca	AM-11641	*- 90 szt. amunicji	Rak	
8. sierż. Kazmierczak	MS-0827	*- 90 szt. amunicji	Rak	
9. sierż. Wałkowski	MS-0976	*- 90 szt. amunicji	Rak	
10. kpr. Trzepizor	MS-0702	*- 90 szt. amunicji	Rak	

III. drużyna				
1. sierż. Rachwałski - d-ca	MS-1485	*- 90 szt. amunicji	Rak	
2. plut. Urbański	MS-0979	*- 90 szt. amunicji	Rak	
3. st. sierż. Salamon	MS-0816	*- 90 szt. amunicji	Rak	
4. plut. Sajdak	MS-0849	*- 90 szt. amunicji	Rak	
5. st. kapral Nowicki - kierowca	MS-0867	*- 90 szt. amunicji	Rak	
6. st. sierż. Grzeła	MS-0692	*- 90 szt. amunicji	Rak	
7. sierż. Kozak	MS-0973	*- 90 szt. amunicji	Rak	
8. st. kpr. Skrzatek	MS-0808	*- 90 szt. amunicji	Rak	
9. st. kpr. Kot	MS-0752	*- 90 szt. amunicji	Rak	
10. plut. Marciniak	MS-0655	*- 90 szt. amunicji	Rak	

D-ca plutonu NOMO - st. Sierż. Karliński Stanisław MS-0980 - 90 szt. amunicji - Rak

Z-CA Komendanta
Milicji Obywatelskiej
por. Zdzisław Kłęski

Drużyna specjalna, która działa w II turze z bronią typu P-63

P-63

Dowódca drużyny: st. sierż. Filuś Franciszek

sierż. Smolec Wiesław
sierż. Rozpędowski Witold
plut. Piłta Wiesław
plut. Marszał Zdzisław
st. kapr. Horoszkiewicz Bogdan
plut. Dzierżko Mieczysław

376
lub 311

Zmotoryzowany Oddział MO Legnica

Pluton I		
chor. Jarocki		KBKAK
chor. Charny Zbigniew	nr broni	P-63
plut. Archutowski Zbigniew	"	MZ 21488
plut. Bajon Stanisław	"	MK 10539
kpr. Dependa Krzysztof	"	MK 12112
st. kpr. Dyk Bolesław	"	MKO6968
sierż. Depta Stanisław	"	DA 05608
st. kpr. Duda Waldemar	"	MK 10539
kpr. Duda Leszek	"	KW 08613
sierż. Dworzak Zdzisław	"	MK 09525
kpr. Garbacz Mirosław	"	MK 09519
plut. Gogulski Andrzej	"	MK 11927
st. sierż. Grzywacz Władysław	"	MK 11748
plut. Kosturek Andrzej	"	MK 11193
st. kpr. Kozłowski Władysław	"	KW 05699
st. kpr. Krolak Wiesław	"	DA 05690
st. kpr. Karasiński Kazimierz	"	MK 10384
sierż. Leśniewski Ryszard	"	MK 10183
st. kpr. Majchrzak Zbigniew	"	PZ 18100
st. sierż. Natkanczyk Czesław	"	MK 12028
plut. Gębka Tadeusz	"	DA 06714
st. kpr. Ochal Marek	"	DA 04914
sierż. Piak Mieczysław	10376	MK 10676
sierż. Parzybut Jan	"	MK 22991
plut. Pater Adam	"	MZ
sierż. Piłuch Tadeusz	"	MK 11708
st. kpr. Rydlowski Mirosław	"	MZ 07189
sierż. Spólnicki Andrzej	"	MK 11036
st. kpr. Sitnicki Zbigniew	"	DA 07100
kpr. Siabniak Zbigniew	"	KW 06242
sierż. Talka Alfred	"	MK 12353
st. kpr. Wiśniewski Mirosław	"	
sierż. Zawierucha Marian	"	MK 1165
st. kpr. Zygodio Ryszard	"	DA 08859

Grupa rajdująca, która wyjechała w dniu 31.08.1982 r.
o godzinie 14.10 z ZOMO Legnica do Lubina w ilości
24 funkcjonariuszy + 3 radiowozy.
22 funkcjonariuszy z I plutonu i 2 funkcj. z II plut.

Dowódca grupy:	st. sierż. Nowakowski (Jarocin)
	chor. Jarocki Tadeusz
deleg. z MKO Złotoryja	kpr. Dependa Krzysztof
	st. kpr. Dyk Bolesław
deleg. z KMMO Głogów	sierż. Depta Stanisław
	kpr. Duda Leszek
del. z PMO Mściwojów	sierż. Dworzak Zdzisław
	kpr. Garbacz Mirosław
del. z MKO Chojnow	st. sierż. Grzywacz Władysław
	st. kpr. Kozłowski Władysław
del. z PMO Głogów	st. kpr. Krolak Wiesław
	st. kpr. Karasiński Kazimierz
del. z KMMO Lubin	st. sierż. Natkanczyk Czesław
	plut. Gębka Tadeusz
kierowca	st. kpr. Ochal Marek
	sierż. Parzybut Jan
del. z KMMO Legnica	sierż. Piłuch Tadeusz
	st. kpr. Sitnicki Zbigniew
del. z KMMO Głogów	kpr. Siabniak Zbigniew
	Sierż. Talka Alfred
del. z PMO Wądroże W.	st. kpr. Wiśniewski Mirosław
	sierż. Zawierucha Marian
del. z PMO Zagrodno	st. kpr. Zygodio Ryszard
	st. kpr. Spychaj Stanisław
kierowca	plut. Kartkowski Wiesław
kierowca	

Zmotoryzowany Oddział MO Legnica

Dowódca plutonu:		st. sierż. Nowakowski Roman
		kpr. Buc Stanisław
		st. sierż. Beszyga Ryszard
		sierż. Dobrowski Bronisław
		plut. Gruszczyńska Zbigniew
		st. kpr. Jabłoński Jerzy
		plut. Klusek Wiesław
		sierż. Kulik Ryszard
		kpr. Kałużynski Janusz
		plut. Kartkowski Wiesław
		st. sierż. Leśniewski Piotr
		sierż. Lesik Jan
		plut. Lesny Grzegorz
		sierż. Lambrecht Jan
		sierż. Walenczyk Marian
		kpr. Ochman Roman
		st. kpr. Ptaszyński Jerzy
		st. kpr. Piłecki Lesław
		sierż. Piłch Tadeusz
		sierż. Rubisz Seweryn
		st. kpr. Rokitnicki Janusz
		st. kpr. Rokosła Stanisław
		st. kpr. Spychaj Stanisław
		st. kpr. Skonieczny Marek
		plut. Tobiłowski Ryszard
		chor. Moliniak Marian
		sierż. Was Andrzej
		plut. Wach Kazimierz
		sierż. Lewandowski Adam

www.ckmuza.pl

Organizator wystawy: Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” i Centrum Kultury „Muza” w Lubinie

www.wzgorzezamkowe.pl

Orzecznictwo kolegiów d/s wykroczeń województwa legnickiego wobec sprawców wykroczeń przeciwko przepisom stanu wojennego w okresie od 31.08.82 do 4.09.82. /włącznie/

W związku z zakłóceniami porządku publicznego, jakie miały miejsce w niektórych rejonach województwa legnickiego w dniach 31.08.82 r. i następnych, kolegia d/s wykroczeń przy terenowych organach administracji państwowej stopnia podstawowego podjęły niezwłocznie czynności wynikające z przepisów dekretów Rady Państwa z 12 grudnia 1981 r. „O stanie wojennym”, „O postępowaniach szczególnych w sprawach o niektóre przestępstwa i wykroczenia” oraz przepisów porządkowych Wojewody Legnickiego z dnia 31.08.1982 r. W wyniku szybkich działań organizacyjnych kolegia przystąpiły niezwłocznie do orzekania w sprawach skierowanych przez organy porządkowe, głównie MO.

fot. Krzysztof Raczkowiak

I. za wykroczenia popełnione w dniu 31.08.1982 r.

Lubin : rozpoznano 42 sprawy za udział w nielegalnym zgromadzeniu lub akcji protestacyjnej oraz nieopuszczeniu zbiegowiska, ukarano 42 sprawców, w tym aresztem zasadniczym 1 osobę a 41 grzywnami. Wobec 33 osób orzeczono zamiarę kary grzywny na areszt zastępczy w przypadku niezapłacenia grzywny, w tym wobec 30 z rygiorem natychmiastowej wykonalności.

II. za wykroczenia popełnione w dniu 1.09.1982 r.

Lubin : za udział w nielegalnym zgromadzeniu, akcji protestacyjnej lub nieopuszczeniu zbiegowiska : rozpoznano 5 spraw, ukarano 5 sprawców, w tym aresztem zasadniczym - 3 osoby, grzywnami - 2 osoby.

fot. Krzysztof Raczkowiak

Legnica, dnia 2.09.1982 r.

Telex nr 403...

KOMITET CENTRALNY PZPR
Sektor Informacji

I. Szczegółowa informacja o wydarzeniach w Lubinie

W miejscach zająć dnia 31 sierpnia już od godzin rannych zbierały się grupy prowokacyjnie zachowujących się osób. Zapalano świece i znicze przy krzyżach drewnianych i ułożonych z kwiatów, wznosząc wrogie okrzyki. W godzinach popołudniowych ilość zgromadzonych zaczęła szybko rosnąć. W rejonie Poczty Głównej i Szpitala Miejskiego utworzyły się kilkuset osobowe grupy. Coraz większy był w nich udział młodzieży, która dochodziła z różnych części miasta. Dało się zauważyć aktywnych organizatorów tych grup.

Zebrany tłum poprzez ulice Bema, 1-go Maja, Odrodzenia skierował się w stronę Komitetu Miejskiego PZPR. Skandowano hasła skierowane przeciwko władzom i partii, padaly okrzyki: "Gestapo", "Hitlerowcy", "Precz z partią". Interweniowały siły porządkowe, które używały gazów łzawiących.

Zajścia uliczne przeniosły się w inne rejony miasta, gdzie ustawiono barykady, głównie z kontenerów i pojemników na śmieci. W ich wznoszeniu aktywnie uczestniczyły grupy dzieci i młodzieży. Kierowane przez starszych.

Podczas wydarzeń podpalono Klub Międzynarodowej Książki i Prasy mieszcący się w Ratuszu Miejskim, a interweniujący wóz strażacki obrzucono kamieniami i butelkami z benzyną. Przenoszące się grupy demonstrantów podpaliły kiosk "Ruchu" przy ul. 22 Lipca. Podpalono także stały emblemat propagandowy z napisem PZPR. W tym czasie zwiększono do 6 ilość interweniujących wozów straży pożarnej przystępując do likwidacji powstałych pożarów.

Straty materialne są znaczne. Akcje sił porządkowych prowadzone były w sposób konsekwentny. Około godziny 1,00 dnia dzisiejszego w Lubinie zaprowadzono ład i porządek.

Szczególne niepokój budzić musi duży udział w zajściach ulicznych dzieci i młodzieży. Ich agresywność spotykała się w wielu wypadkach z brakiem reakcji dorosłej części społeczeństwa.

- 2 -

Brak wyobraźni wykazały również duże grupy gapiów, nie zdających sobie sprawy z tego, że ich obecność staje się czynnikiem powodującym wzrost aktywności uczestników zająć i utrudnia przywrócenie ładu, porządku i spokoju społecznego. W momencie szczytowym na ulicach Lubina było ok. 10 tys. osób.

II. Dzisiaj w godzinach rannych odbyło się posiedzenie WKO. Podjęto następujące decyzje dotyczące miasta Lubin:

1. Zakaz poruszania się po mieście samochodów prywatnych i taksówek.
2. Zakaz sprzedaży benzyny w Lubinie.
3. Zamknięcie wszystkich restauracji i piwiarni.
4. Przesunięto czas rozpoczęcia z 20-tej na 18-tą godziny milicyjnej dla młodzieży do lat 18-tu.
5. Wojewódzka Prokuratura zaskarży wszystkie wyroki Kolegium d/s Wykroczeń, w których nie orzeczono kary pozbawienia wolności /dotyczących sprawców incydentów z 31 sierpnia i 1 września/.

III. Podjęte działania

- o godz. 10.00 z udziałem I Sekretarza KW PZPR tow. J. Wilka odbyła się narada aktywu instancji miejskiej w Lubinie,
- od godz. 12.30 trwa posiedzenie Egzekutywy KM PZPR i Sekretariatu KW PZPR,
- o godz. 11.00 w Kuratorium Oświaty i Wychowania odbyła się narada z udziałem dyrektorów szkół ponadpodstawowych, inspektorów oświaty i dyrektorów gminnych szkół zbiorczych. Uczestniczył w niej Sekretarz KW PZPR,
- o godz. 14.30 odbędzie się w Lubinie narada dyrektorów wszystkich typów szkół i administracji szkolnej z terenu miasta. Uczestniczył w niej będzie Sekretarz KW PZPR.

- 3 -

Na powyższych naradach wytyczone zostaną zadania stojące przed szkołami, wynikające z aktualnej sytuacji społeczno-politycznej w województwie.

- pracownicy polityczni KW PZPR przebywają w zakładach pracy i na terenie działania instancji KM Lubin, Głogów, Polkowice. Wyposażeni zostali w niezbędną do pracy polityczno-wyjaśniającej informację,
- do dyspozycji KM Lubin oddelegowano 10 najlepszych lektorów KW, którzy skierowani zostaną - zgodnie z zapotrzebowaniem - do zakładów pracy,
- do wszystkich instancji partyjnych i KZ/POP wysłano - za pośrednictwem ROPP - materiał informacyjny WKO dotyczący wczorajszych wydarzeń w Lubinie,
- o godz. 16.00 odbędzie się w KW narada pracowników politycznych KW, którzy złożą relację o sytuacji w miastach i zakładach pracy, w których przebywali.

W miastach województwa legnickiego panuje spokój. Zakłady pracują normalnie. O opiniach i komentarzach poinformujemy w kolejnych dalekopisach.

Przewodniczący WKWP
Eugeniusz Barczyński

URZĄD MIASTA

Wydział Oświaty i Wychowania
w Lubinie

My - nauczyciele Szkoły Podstawowej Nr 11 w Lubinie wyrażamy ogromne dożalenie z powodu zajść, jakie miały miejsce w dniu 31 sierpnia br. w naszym mieście, w wyniku których niepotrzebnie padła się kręć bezbronnych ludzi.

Jesteśmy głęboko wstrząśnięci śmiercią zupełnie niewinnych ludzi, przypadkowych śniadków, osób stojących na przystankach autobusowych. Uderza nas ogromny kontrast pomiędzy zupełnie bezbronną ludnością cywilną, wśród której były matki z dziećmi, starze osoby i przypadkowi obserwatorzy, a uzbrojonymi siłami porządkowymi - zachowującymi się cynicznie i niehumanitarnie się z ludnością.

Oburza nas fakt użycia ostrej naboć, gdy nie było bezpośredniego zagrożenia życia funkcjonariuszy sił porządkowych. Hordy milicyjne zabijały się gonieniem po ulicach przestraszonych matek z dziećmi i strzelaniem pod nogi.

Milicjanci z premedytacją strzelali do domów mieszkalnych, kucali śnieć dymne do mieszkań i klatek schodowych wskutek tego wiele osób jest poparzonych.

Sprzeciwiamy się fałszywym informacjom podawanych w środkach masowego przekazu o przebiegu zdarzeń w naszym mieście. Siły porządkowe spróbowwały ludność do masowego zmasowania się, ponieważ prezentowały swoją siłę przez "rundę" samochodów na sygnalizacji i w pełnym uzbrojeniu. W związku z tym zebrał się tłum ludzi zainteresowanych sytuacją, a siły porządkowe zaczęły kucal petardami i śnieć dymnymi do ludzi z podniesionymi gotymi rękoma.

Jako pedagodzy i rodzice nie jesteśmy w stanie wytłumaczyć dziećmi - dlaczego Polak strzelał do Polaka.

Żądamy, aby Prokuratura Wojshowa we Wrocławiu przeprowadziła śledztwo w sprawie zaistniałych zdarzeń w dniu 31.VIII.1982 r. i przykładnie ukarała winnych, gdyż nawet sam wojenny nie może usprawiedliwić takich postępowania.

fot. Jerzy Kosiński

fot. Jerzy Kosiński

*A gdy wszystkich już skaza
w fałszywym sądzie
na podstawie fałszywych
dowodów fałszywi sędziowie
zapanuje w koncu
prawdziwy spokój.*

*ZOMO, Spokój,
Bies — Tomasz Jastrun,
Mieczysław Jastrun*

Orzecznictwo kolegiów d/s wykroczeń
województwa legnickiego wobec sprawców wykroczeń
przeciwko przepisom stanu wojennego w okresie
31 sierpnia 1982 - 03 września 1982 r. / łącznie/

W związku z zakłóceniami porządku publicznego, jakie miały
miejsce w niektórych rejonach województwa legnickiego w dniach
31.08.82 r. i następnym, kolegia d/s wykroczeń przy terenowych
organach administracji państwowej stopnia podstawowego podjęły
niezależnie czynności wynikające z przepisów dekretów Rady
Państwa z 12 grudnia 1981 roku "o stanie wojennym", "o postępowaniach
szczególnych w sprawach o niektóre przestępstwa i wykroczenia"
oraz przepisów porządkowych Wojewody Legnickiego z dnia 31.08.1982 r.

W wyniku szybkich działań organizacyjnych kolegia przystąpiły
niezależnie do orzekania w sprawach skierowanych przez organy
porządkowe, głównie EO.

Rozpoznając w trybie przyspieszonym kolegia wydały następujące
rozstrzygnięcia:

1. Aresztem zasadniczym ukarano 29 sprawców,
2. Złuszczono - 5
3. Ułożono postępowanie przekazując do postępowania karnego - 2
4. Przekwalifikowano na tryb zwykły - 9
5. Ukazano grzyzmami - 175 w tym:

grzywną w wysokości 1.000-22 - 7	
" " 2.000 - 11	
" " 3.000 - 4	
" " 4.000 - 2	
" " 5.000 - 9	
" " 6.000 - 5	
" " 7.000 - 3	
" " 8.000 - 16	
" " 9.000 - 4	
" " 10.000 - 14	
" " 11.000 - 3	
" " 12.000 - 2	
" " 13.000 - 2	
" " 14.000 - 6	
" " 15.000 - 32	

- 2 -

grzywną w wysokości	16.000 - 22	- 6
" "	17.000	- 0
" "	18.000	- 6
" "	19.000	- 1
" "	20.000	- 13

Wśród sprawców m.in. byli:

niepracujący - 37,
pracujący - 109,
uczniowie - 32
student - 1
rehabilitanci i emeryci - 7

Sprawcy wykroczeń przeciwko przepisom stanu wojennego byli
karani przez kolegia w miastach: Lubinie, Legnicy, Głogowie,
Chojnowie, Polkowicach, Jaworze, Złotoryi oraz w mieście i gminie
Prochowice.

Informację sporządzono
w dniu 04 września 1982 r.
w Wydziale Spraw Społeczno-
Administracyjnych.

SOLIDARNOŚĆ ZAGŁĘBIA MIEDZIOWEGO

Biuletyn stanu wojennego Nr 38 z dn. 7.09.82 r.

SOLIDARNOŚĆ ZAGŁĘBIA MIEDZIOWEGO
Biuletyn stanu wojennego
MK NSZZ "SOLIDARNOSC" woj. Legnickiego

Nakład=6000 egz.
y Nr.38
dat. 7.09.82r.

KOMUNIKAT RKS-DOLNY ŚLĄSK. Dnia 1.09.82r odbyło się pod przewodnictwem Władysława Frasyniuka zebranie rozszerzonego RKS z udziałem przedstawicieli największych zakładów przemysłowych Wrocławia. Omawiano przebieg demonstracji pokojowej w dniu 31.08.82r w naszym mieście i regionie. Uznano, że wysunięte przez zebranych w trakcie dyskusji propozycje dotyczące taktyki działań związku w najbliższym okresie, zostaną przedstawione TKK. Jednocześnie przyjęto dwa dokumenty, które drukujemy poniżej.

OSWIADCZENIE RKS Dolny Śląsk. Dzień 31.08.82r w Polsce to święto SOLIDARNOSCI. Dzieciatki ludzi pracy w całym wyszło tego dnia na ulicę by w uroczystym, pokojowym pochodzie, zamianifestować wolę walki o swe niezbywalne prawa do życia w godności w swej Ojczyźnie. Bezbronni ludzie zostali brutalnie zaatakowani przez oddziały MOi ZOMO, które przy użyciu pojazdów opancerzonych, gazów łzawiących, amatek wodnych, petard, pałek i broni palnej usiłowali rozproszyć gromadzące się na trasie kłupy.

Dzień 31.08.82r był naszym wielkim zwycięstwem moralnym, gdyż pokazaliśmy całemu światu, że wiara w wartości takie jak wolność i sprawiedliwość społeczna jest silniejsza niż lęk przed ślepią bezwzględnej przemocy.

RKS wyraża swój największy podziw i szacunek dla ludzi pracy Wrocławia i Dolnego Śląska którzy ryzykując utratę wolności, zdrowia i życia licznie wzięli udział w manifestacji ulicznej. PAMIĘTAMY, walka o przywrócenie swobód obywatelskich w naszym kraju trwa. Naszym najpilniejszym zadaniem jest wzmocnienie struktur zakładowych, środowiskowych i międzyszkolowych związku, oraz czynienie wszelkich niezbędnych przygotowań na ewentualność strajku generalnego.

Za RKS NSZZ "SOLIDARNOSC" Dolny Śląsk
Wł. Frasyniuk, P. Bednarek, J. Pinior

Wrocław 1.09.82r

APEL do członków SOLIDARNOSCI regionu Dolny Śląsk. Dnia 31.08.82r WRONA jeszcze raz pokazała że gotowa jest użyć najbardziej nawet brutalnych metod by zdławić opór społeczny. Bezbronni uczestnicy ogólnopolskiej pokojowej demonstracji ulicznej zostali zaatakowani przez uzbrojone oddziały MOi ZOMO. Szczególny przebieg miała manifestacja w Lubinie, gdzie otworzono ogień do demonstrantów zabijając trzy osoby/ dotychczas ustalonych/ i raniąc kilkanaście taka jest odpowiedź władz na nasz apel POROZUMIENIE-TAK, WOJNA-NIE.

Wzywamy wszystkich ludzi pracy Wrocławia i Dolnego Śląska by w dniu 9.09. o godz. 12⁰⁰ minutą ciszy utęczyli tych, którzy 31.08.82 oddali swe życie broniąc ideałów SOLIDARNOSCI.

Za RKS SOLIDARNOSC-DOLNY ŚLĄSK
Wł. Frasyniuk, P. Bednarek, J. Pinior

Wrocław 1.09.82r

Dzień 31.08.82 w miastach woj. Legnickiego, dzień drugiej rocznicy podpisania porozumień społecznych miał być dniem uroczystym i świątecznym. Naród poraz kolejny zamianifestował swą gotowość do nierównej walki o swe niezbywalne prawa do życia w godności w swej Ojczyźnie. Tak zwane służby bezpieczeństwa tych, którzy zwą się władzą ludową, znów napadły zbrojnie, na robotników i ich dzieci. Dzień ten zaznaczył się kolejną krwawą plamą na Kartach naszej historii. Całemu narodowi przybył nowy Krzyż. Oddajmy Hołd Robotnikom Lubina, którzy oddali swe życie w obronie ideałów SOLIDARNOSCI abyśmy wszyscy mogli żyć godnie.

- 2 -
Wzywamy wszystkich członków NSZZ "SOLIDARNOSC" aby utęczyli śmierć swych towarzyszy walki, którzy polegli z rąk władzy ludowej do noszenia w dniu 9-13 września czarnych elementów ubioru niech dni te będą ogólnonarodową żałobą. Zamianifestujemy tym, swą jedność, oraz oddamy hołd poległym. CZĘŚĆ ICH PAMIĘCI
MIĘDZYKŁADOWA KOMISJA KORDYNACYJNA NSZZ "SOLIDARNOSC" woj. Legnickiego
Lubin, Głogów, Legnica 2.09.82r

ZBRODNIA JUNTY w naszym kraju był atak uzbrojonych oddziałów ZOMO-narzędzia promoskiewskiego rządu PRL, który pokazał że zdecydowany jest bronić swych pozycji do ostatka. Niechodź mu o gospodarkę i porządek a jedynie o nasze posłuszeństwo pełne strachu. Apelujemy do rodzin poległych, aby rządały od władz wydania zwłok i urzędzenia ofiarom jawnych pogrzebów, celem ukazania światu zbrodni "władzy ludowej" w naszym kraju. Nie kryjemy zbrodni tych którzy zwą się komunistami.

DOTYCHCZAS UDAŁO SIĘ ujawnić dane personalne ofiar wydarzeń w Lubinie w dniu 31.08.82 w wyniku ataku oddziałów ZOMO na uczestników manifestacji:

TRACIŃSKI ANDRZEJ lat 32
POZNAK MIECZYSLAW lat 25
ADAMOWICZ MICHAŁ

W IMIENIU CAŁEGO NASZEGO ZWIĄZKU SOLIDARNOSC WYRAŻAMY GŁĘBOKIE WKRAZY WSPŁĘCZUCIA RODZINOM POLEGŁYCH Z RĄK WŁADZY LUDOWEJ W CZASIE OBCHODÓW DRUGIEJ ROCZNICY POROZUMIENI SPÓŁCZYNICH W GRANSKU, SZCZECINIE I JASTRZEBIU. ZAPIEWNIAMY ŻE NIE ZAPOMNIAMY O NASZYCH KOLEGACH W BEŚPIELSKI SPOSOB POZBAWIONYCH ŻYCIA I NIE POGODZIMY SIĘ W PRZYSZŁOŚCI IŻ NAJPIERW MORODOWANO NASZYCH TOWARZYSZY PRACY A NASTĘP NIE RECHABILITOWANO ICH MIAŁO O SŁUSZNYM PROTESTIE ROBOTNICZYM. TE MORDERSTWA OBLIŻAJA RZĄD PRL I JEGO POLITYKE KTÓRA PROWADZI DO UPADŁENIA NARODU.

CZłonkowie NSZZ "SOLIDARNOSC" Koledzy

W dniu 31.08.82 służby bezpieczeństwa w godzinach rannych zatrzymała a następnie internowała naszych kolegów t.j. STANISŁAW ORZECH-Głogów ALFRED ROMANOWSKI-Głogów, JANUSZ SOBOTA-Lubin. Dnia 31.08.82r w Głogowie około godz. 20⁰⁰ zatrzymano 28-letnią Moderską Donatę za wykonywanie zdjęć przed hotelem Kasztelańskim w czasie rozpędzania manifestantów przez oddział ZOMO. Prokurator wydał nakaz aresztowania.

REDAKCJA NIE FUNKCJONUJE RELACJI Z WYDAŹEN w Lubinie, Legnicy i Głogowie oraz innych miast województwa, gdyż wszyscy byliśmy ich uczestnikami i wszędzie mieliśmy podobny przebieg.

Dnia 31.08.82 w czasie trwania wydarzeń w Lubinie około 20 osób oddało honorowo krew w szpitalu dla rannych. Postawa bezimiennych ofiarodawców bezennego leku jakim jest krew jest godna naśladowania.

31.08.82r 10 km. od Wrocławia stacjonowały wojska Układu Warszawskiego w tym: 20 tys żołnierzy sowieckich, 500 kubańczyków oraz około 100-osobowe grupy przedstawicieli państw układu bez Węgrov. Przewidywaną w ramach ćwiczeń przy pomocy komandosów zorganizowanie pokazowego rozbięcia manifestantów we Wrocławiu w przedziale 1godz.

PODZIEKOWANIA

NB-4.400, SKOL-2.200, BYK-1.000, JOW-4.800,
BOMPA-800, MWDARXN-18.100, OPOINILI-2.200,
CAMON-2.650, ZYGMENT-3.750, DOZOR J.-1.200

DOZOR M.-2.100
NIE NISZCZ MYŁEŁ NIE CHOMIKOWI PODAJ DALLI
Zamknięty dnia 2.09.1982r

fot. Jerzy Kosiński

31.08.1982 r. Skrzyżowanie ul. Kopernika i Odrodzenia. (Jerzy Kosiński)

www.ckmuza.pl

www.wzgorzezamkowe.pl

Organizator wystawy: Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” i Centrum Kultury „Muza” w Lubinie

Użycie ostrej amunicji w tak oczywiście nieuzasadnionych sytuacjach i przy braku jakiejkolwiek reakcji dowódców przy których do tego dochodziło może świadczyć wyłącznie o tym, że działanie to było zaplanowane i w pełni świadome.

(Sprawozdanie Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do Zbadania Działalności MSW)

fot. Krzysztof Raczkowiak

fot. Krzysztof Raczkowiak

AKTA

prawie śmierci:
 cyw. TRAJKOWSKIEGO Andrzeja s. Antoniego;
 cyw. POŻNIAKA Mieczysława s. Bronistana
 cyw. ADAMONICZA Michała s. Czesława
 zaistniałej poderas zapiś ulicznych
 w Lubinie dnia 31.08.1982r.

TOM: III

Rozpoczęto: 31.08.82r.

Zakończono: 8.04.83r.

Kart 405-600

Pg. 51-II-339/82

in. akt

PROTOKÓŁ OGŁĘDZIN

Legnica, dnia 24 września 82

Początek o godz. 13.30

Podprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej we Wrocławiu
 por. mgr Milan Senk

osobliście

Wobec art. 185 kpk dokonano oględzin kieszonki zdenia broni i amunicji
 w pododdziałach ZOMO KW MO w Legnicy.

Oględziny dały wynik następujący:
 Oględziny dokonano w pododdziałach ZOMO KW MO w Legnicy przy
 udziale dziesięciu Oględziny podano kieszonkę zdenia broni i amunicji
 w pododdziałach ZOMO KW MO w Legnicy.
 Kartach 7-10 wzięto do oględzin kieszonki od dnia 14 września 1982 r.
 z dnia 14 września 1982 r. z pododdziału naczelnik funkcjonariuszy MO, którzy
 w dniu 31.08.82 r. z treści dokonanych wpisów wynika, że
 w pododdziałach ZOMO KW MO w Legnicy następująca ilość amunicji
 kaliber 7,62 mm:

1. sierż. Słotnicki	- 90 szt. amunicji
2. sierż. Ruclewski	- 90 szt. amunicji
3. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
4. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
5. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
6. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
7. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
8. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
9. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
10. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
11. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
12. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
13. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
14. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
15. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
16. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
17. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
18. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
19. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
20. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
21. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
22. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
23. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
24. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
25. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
26. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
27. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
28. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
29. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
30. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
31. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
32. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
33. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
34. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
35. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
36. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
37. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
38. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
39. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji
40. sierż. Dępta	- 90 szt. amunicji

Nadto posztali funkcjonariusze MO /nie wyszczególnieni wyżej/
 zdeni na 120 szt. amunicji kaliber 7,62 mm. Na tym protokół oględzin
 zakończono i po przeczytaniu podpisano.

Przeprowadzający oględziny:

Podpisany
 Wiceprokurator
 por. mgr Milan Senk

Wojewódzki Komitet Obrony O SYTUACJI SPOŁECZNO POLITYCZNEJ W DNIU 31 SIERPNIA 1982 R.

Komisja uznała, że dowództwo sztabu KW MO, a w szczególności: płk Marek Ochocki, ppłk Jerzy Maj, płk Bogdan Garus i płk Józef Szymański z racji posiadanych kompetencji mieli możliwości kierowania i wpływania na przebieg akcji, w szczególności zaś mogli zakazać używania ostrej amunicji – nie tylko z możliwości tych nie skorzystali, lecz mając świadomość, że nie może być mowy ani o sytuacji obrony koniecznej, ani stanu wyższej konieczności wynikających z zaskoczenia i nieprzygotowania – świadomie kierowali tą akcją, akceptując fakt używania ostrej amunicji. ”

IPN Wrocław, Materiały sprawy lubińskiej, Materiały robocze Komisji Nadzwyczajnej do badania odpowiedzialności MSW - tzw. Komisja Rokity.

fot. Krzysztof Raczkowiak

LUBIN – pierwsze grupy organizatorów demonstracji zaczęły zbierać się o godzinie 15.15 na Placu Wolności. Byli to głównie ludzie młodzi, w wieku do 25 roku życia. O godzinie 16.40 na Plac Wolności podjechała karetka reanimacyjna z miejscowego ZOZ-u, z którego wysiadła pielęgniarka i kierowca. Przy pamiątkowym kamieniu zaczęli układać z kwiatów emblematy polityczne i sakralne. Fakt ten stał się sygnałem do aktywizacji tłumu.

Te dwie osoby wylegitymowano i odwieziono na komisariat MO. W tym czasie służby porządkowe wielokrotnie wzywały zgromadzonych do rozejścia się i dopiero po zdecydowanej odmowie przystąpiono do rozpraszania tłumu. W efekcie tych działań z tłumu zaczęto rzucać kamieniami do samochodów milicyjnych, pluć na milicjantów i wznosić okrzyki „Gestapo”. Zaatakowano butelkami z benzyną siły porządkowe. Podpalono 3 milicyjne samochody.

Jedna z interweniujących grup milicyjnych została otoczona i bezwzględnie zaatakowana /kamieniami i butelkami z benzyną/ przez najagresywniejszych demonstrantów. Wobec bezpośredniego zagrożenia życia funkcjonariuszy, spośród których wielu zostało rannych, użyto broni. Doszło do tragedii bowiem spośród rannych demonstrantów, dwie osoby zmarły, mimo udzielenia natychmiastowej pomocy lekarskiej. W Lubinie w zajściach ulicznych ogółem zostało rannych 14 osób cywilnych oraz 11 funkcjonariuszy MO.

Około godz. 22.00 ustały zamieszki uliczne.

Wojewódzki Komitet Obrony zwraca się do społeczeństwa województwa, o wykazanie maksimum rozważa i spokoju, o nieuleganie demagogii nieodpowiedzialnym zamysłom prowokatorów.

Tylko w atmosferze ładu i spokoju możemy pokonać nasze trudności.

Stwarzajmy warunki do osiągnięcia ugody narodowej.

Nie burzmy naszej Ojczyzny.

 WOJEWÓDZKI KOMITET OBRONY
Legnica, 1 września 1982 r.

Ul. Kopernika.

www.ckmuza.pl

Organizator wystawy: Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” i Centrum Kultury „Muza” w Lubinie

 www.wzgorzezamkowe.pl

m. LUBINA

MIJSCIE DZIAŁAŃ „PZ” W DNIU 31.08.82r.

KOMENDANT MIEJSCOWOŚCI
MILICJI OBYWATELSKIEJ
Zastępca Komendanta

Lubina, dnia 30.08.1982 r.

Plan

zabezpieczenia ładu i porządku publicznego na terenie miasta Lubina w dniu 31.08.1982 r. od godz. 14.00 do 22.00

Na podstawie informacji zawartych w nielegalnych wydaniach biuletynu „Solidarność” oraz ze źródeł poufnych w sprawie zorganizowania manifestacji mającej związek z rocznicą podpisania porozumienia w Gdańsku, Szczecinie i Jastrzębiu na Placu Wolności o godzinie 15.00 podejmuje się odpowiednie działania milicyjne. Zadania te mają na celu zapewnienie ładu i porządku publicznego na terenie całego miasta Lubina ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczonego miejsca manifestacji.

1. Zabezpieczenie ładu i porządku na ul. Placu Wolności.

A. Zabezpieczenie milicyjne.

- 4 oficerów + 43 funkcjonariuszy mundurowych ze stanu KRMO w tym plutonu NOMO
- 3 + 53 żołnierzy ROMO
- 2 + 20 członków ORMO

B. Zabezpieczenie sił i środków

Plac Wolności określa się na trzy rejon wyznaczonych działań w przypadku zagrożenia:

a/ Rejon I d-ca por. Szymon Staniław

- w dyspozycji radiowóz m-ki Wolska krypt. 283 w składzie st. sierż. P. Wojciechowski, sierż. Górecki T. w pełnym wyposażeniu do działań PZ.
- d-ca drużyny ROMO - st. sierż. Józef Demagała + 10 żołnierzy ROMO
- d-ca drużyny ROMO - ppor. Zygmunt Dąbrowski + 10 żołnierzy ROMO

- 2 -

b/ Rejon II

d-ca por. Maj Jan w dyspozycji radiowóz m-ki Fiat 125 P krypt. 284 w składzie sierż. St. Włynarz oraz plut. H. Kowalik w pełnym wyposażeniu do działań PZ.

- d-ca drużyny ROMO ppor. Ryszard Flawak + 10 żołnierzy ROMO, Siły te obejmują rejon Placu Wolności od restauracji Ratuszowa do postoju Taxi przy Ratuszu.

c/ Rejon III

d-ca por. Kłkasz Zdzisław w dyspozycji radiowóz m-ki Fiat 12 krypt. 280 w składzie sierż. J. Jahniak oraz plut. H. Kowalik w pełnym wyposażeniu do działań PZ.

- d-ca plutonu NOMO st. sierż. St. Karliński + 20 funkcyj. Siły te obejmują rejon Placu Wolności od postoju Taxi w kierunku ulic Odrodzenia, Śnieżna, Piastowska, Chrobrego. Zadaniem wyznaczonych sił jest:

- niedopuszczenie do zgromadzenia wrogich okrzyków oraz do prowokacji lub innej formy zakłócenia porządku
- niedopuszczenie do zatarasowania ciągów pieszych oraz wstrzymanie całkowitego ruchu kołowego,
- zapewnienie ładu, porządku i bezpieczeństwa na terenie całego Placu Wolności,
- w przypadku demonstracji, wrogich okrzyków dążyć w ramach swoich możliwości do zatrzymania tych osób, szczególnie prowadzących,
- utrzymywać stałą łączność pomiędzy dowódcami rejonów. D-ca rejonu II utrzymuje łączność radiową ze stanowiskiem dowódcy w budynku KRMO,

- 3 -

- zwrócić szczególną uwagę na ewentualne zagrożenie ze strony młodocianych chuliganów, znanych przestępców, rezydentów znajdujących się w miejscu planowanej manifestacji,
- w przypadku potrzeby użycia siły w działaniach PZ przed ich użyciem por. Zdz. Kłkasz za pomocą urządzenia nagłośniowego z radiowozu ogłosi o przystąpieniu użycia siły w przypadku niepodporządkowania się wezwaniu,
- miejsce koncentracji siły NOMO określa się na wysokości postoju Taxi przy Placu Wolności,
- użycie broni palnej przez funkcjonariuszy MO tylko wyłącznie w przypadku zagrożenia życia zgodnie z przepisami służbowymi w tym zakresie,
- służby posiłkowe ROMO i ORMO będą wyposażone w środki ochrony: pałki, hełmy, bez broni palnej.

Odpowiedzialnym za wykonanie powyższych zadań czyni się por. Ma.

B. Zabezpieczenie operacyjne

Z uwagi na charakter zdarzenia oraz ewentualnego zagrożenia ładu i porządku publicznego planuje się:

- 7 funkcyj. oper. z KRMO do działań wyznaczonych w tłumie zebranych osób przy ul. Placu Wolności
- 5 funkcyj. oper. z KRMO do zabezpieczenia operacyjnego w rejonie planowanej manifestacji oraz terenu przyległego
- 5 funkcyj. oper. z KRMO przy użyciu środków technicznych - dwie kamery filmowe oraz 3 aparaty fotograficzne zabezpieczy materiał techniczny w miejscach szczególnie zagrożonych.

Odpowiedzialny: mł. chor. Ludwik Burzyński

2. Zabezpieczenie rejonu przyległego do Placu Wolności.

Do zabezpieczenia przeznaczają się 6 funkcjonariuszy do patroli pieszych w składzie:

I. D-ca sierż. sztab. J. Lubicki

- sierż. sztab. W. Szadkowski
- sierż. sztab. T. Krumin

Patrol ten obejmuje rejon ulic 1000-Lecia, Kopernika w pełnym wyposażeniu z dużą bronią.

- 4 -

II. D-ca sierż. St. Tas

sierż. Wł. Jasek

plut. B. Dembek + pies

Patrol ten obejmuje rejon ulic A. Czerwnej, Niepodległości w pełnym wyposażeniu z dużą bronią zadaniem wyznaczonych sił jest:

- zapewnienie ładu i porządku w powierzonej rejonie
- legitymowanie i zatrzymywanie podejrzanych osób zachowujących się w sposób agresywny, mogących zakłócić ład i porządek
- zatrzymywanie i kontrole pojazdów mechanicznych jadących w kierunku Placu Wolności.

W przypadku zagrożenia na Placu Wolności, siły te kierują się do pomocy plutonu NOMO w miejsce koncentracji.

3. Zabezpieczenie miasta Lubina.

W czasie trwania czynności zabezpieczających na Placu Wolności teren miasta zostanie zabezpieczony służbą przez 6 funkcjonariuszy: RD + 6 członków ORMO w następujących składach osobowych i rejonach:

1. Skrzyżowanie Odrodzenia - Kopernika

- sierż. sztab. H. Kosiński
- kierownik Awantury ORMO

2. Skrzyżowanie Mieszka I - Kilińskiego - Niepodległości

- st. sierż. A. Radolinski
- kierownik ORMO

3. Skrzyżowanie Niepodległości - A. Czerwnej

- plut. J. Rudolinski
- kierownik ORMO

4. Skrzyżowanie M.C. Skłodowskiej - 1000-Lecia

- sierż. Zb. Nejaś
- kierownik Mirosław ORMO

5. Skrzyżowanie B. Chrobrego - Piastowska

- st. sierż. A. Sidalec
- kierownik ORMO

Zadaniem wyznaczonych sił jest:

- kierowanie ruchem pojazdów drogą okrężną aby nie dopuścić do Placu Wolności.

- 5 -

MIJSCIE ROZKŁADANIA PŁOGI I ROZPOCZĘCIA DEMONSTRACJI

- kontrola bagażu i legitymowanie osób kierujących pojazdami,
- niedopuszczenie do przewożenia ulotek, materiałów łatwopalnych mogących zagrozić bezpieczeństwu osób bądź nimie przewożonego.

Odpowiedzialny: chor. L. Bielawski kier. RD

4. Odwód

Na wypadek zaistnienia nadzwyczajnego wydarzenia w zagrożeniu budynku KRMO odwód zostanie wykorzystany do ochrony i obrony KRMO w następującym składzie:

16 funkcyj. MO i 1 pojazd służbowy krypt. 279 oraz 7 członków O

Pododdział zlokalizowany będzie w świetlicy KRMO. Dowódcą odvodu czyni się kpt. K. Seimborzkiego.

5. Zabezpieczenie kołowego

Czyni się odpowiedzialnymi za:

- przeprowadzenie odpraw służbowych wszystkich sił biorących udział w działaniach milicyjnych - por. Z. Kłkasz,
- rozlokowanie i usytuowanie sił biorących udział w zabezpieczeniu na Placu Wolności - por. Z. Kłkasz,
- zabezpieczenie w drodze chemizacji, wyposażenie, unudrowe por. Z. Kłkasz,
- zabezpieczenie medyczne - por. St. Szymonowski,
- zabezpieczenie bojowych wozów strażackich wraz z obsługą funkcyj. MO - por. J. Maj,
- zabezpieczenie kamer filmowych oraz sprzętu fotograficznego por. St. Szymonowski,
- przeprowadzenie instruktażu w zakresie rozlokowania i usytuowania sił w przypadku ochrony i obrony budynku KRMO - por. Z. Kłkasz.

6. Siły i środki planowane do zabezpieczenia

1. Funkcjonariusze mundurowi	- 71
2. Funkcjonariusze operacyjni	- 20
3. Funkcjonariusze RD	- 6
4. Członkowie ORMO	- 34
5. Żołnierze ROMO	- 33
Razem:	218

- 6 -

1. Samochody ciężarowe - 3

2. Samochody osobowe - 9

3. Radiotelefony nasebne - 7

4. Samochody strażackie - 3

Za całość zabezpieczenia odpowiedzialni są:

- zabezpieczenie przewoźne - por. Jan Maj
- zabezpieczenie operacyjne - chor. Józef Miller

Z-ca Komendanta Rejonowego MO w Lubinie
por. Zdzisław Kłkasz

Wojewódzki Komitet Obrony O SYTUACJI SPOŁECZNO POLITYCZNEJ W DNIU 1 WRZEŚNIA 1982 R.

Niekorzystna atmosfera społeczno-polityczna wywołana awanturniczymi poczynaniami sił antysocjalistycznych 31 sierpnia 1982 r. utrzymała się również w dniu wczorajszym. Znalazła ona ponownie odbicie w niepokojach i incydentach ulicznych. Ze zrozumieniem i ogromnym poczuciem odpowiedzialności podeszły do tych problemów załogi lubińskich zakładów pracy, gdzie mimo ożywionych dyskusji na temat wydarzeń w dniu 31 sierpnia praca na pierwszej i drugiej zmianie przebiegała normalnie.

Należy jednak stwierdzić, że nie wszyscy w sposób właściwy zrozumieli charakter zajść ulicznych dnia poprzedniego, uświadomili sobie ich polityczne podłoże, źródła inspiracji. Nie wszyscy potrafili wyciągnąć właściwe wnioski z wydarzeń 31 sierpnia. Wręcz przeciwnie. Znaleźli się tak nieodpowiedzialni, którzy w celu podgrzewania nastrojów społecznych nawoływali do odwetu podejmując aktywne działania w celu wywołania ponownych awantur ulicznych.

W miejscach zajść dnia poprzedniego już od godzin rannych zbierały się grupy prowokacyjnie zachowujących się osób. Zapalono świece i znicze przy krzyżach drewnianych i ułożonych z kwiatów, wznosząc wrogie okrzyki. W godzinach popołudniowych ilość zgromadzonych zaczęła szybko rosnąć. W rejonie Poczty Głównej oraz Szpitala Miejskiego utworzyły się kilkuset osobowe grupy. Coraz większy był udział młodzieży, która dochodziła z różnych części miasta. Dało się zauważyć aktywnych organizatorów tych grup.

Zebrany tłum poprzez ulice Bema, 1-Maja, Odrodzenia skierował się w stronę Komitetu Miejskiego PZPR. Skandowano hasła skierowane przeciwko władzom i par-

tii, padały okrzyki: „Gestapo”, „Hitlerowcy”, „Precz z partią”. Interweniowały siły porządkowe, które używały gazów łzawiących.

Zajścia uliczne przeniosły się w inne rejony miasta, gdzie ustawiono barykady, głównie z kontenerów na śmieci. W ich wznoszeniu aktywnie uczestniczyły grupy dzieci i młodzieży kierowane przez starszych. Podczas wydarzeń podpalono Klub Międzynarodowej Książki i Prasy mieszczący się w Ratuszu Miejskim, a interweniujący wóz strażacki obrzucono kamieniami i butelkami z benzyną. Podpalono kiosk „Ruch” przy ul. 22 Lipca.

Podpalono także stały emblemat propagandowy z napisem PZPR. W tym czasie zwiększono do 6 ilość interweniujących wozów straży pożarnej przystępując do likwidacji powstałych pożarów.

Straty materialne są znaczne. Akcje sił porządkowych prowadzone były w sposób konsekwentny. Około godziny 1.00 dnia dzisiejszego w Lubinie zaprowadzono ład i porządek.

Szczególny niepokój budzić musi duży udział w zajściach ulicznych dzieci i młodzieży. Ich agresywność spotykała się w wielu wypadkach z brakiem reakcji dorosłej części społeczeństwa. Brak wyobraźni wykazały również duże grupy gapiów, nie zdających sobie sprawy z tego, że ich obecność staje się czynnikiem powodującym wzrost aktywności uczestników zajść i utrudnia przywrócenie ład, porządku i spokoju społecznego.

WOJEWÓDZKI KOMITET OBRONY – Legnica, 2.09.1982 r.

fot. Krzysztof Raczkowiak

1.09.1982 r. Ul. Kopernika. Po uformowaniu się pochodu demonstranci idą w kierunku al. Niepodległości i dalej pod szpital.

www.ckmuza.pl

www.wzgorzezamkowe.pl

Organizator wystawy: Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” i Centrum Kultury „Muza” w Lubinie

fol. Jerzy Kosiński

INFORMACJA

o zatrzymanych uczestnikach zajęć ulicznych
w okresie od 31.08 do 3.09.1982 r.

W okresie od 31.08. do 3.09.1982 r. zatrzymano w czasie
zajęć ulicznych na terenie województwa legnickiego ogółem
465 osób spośród których po ustaleniu danych personalnych
224 zwolniono.

Kolegia ukarała za wykroczenia przeciwko
porządkowi publicznemu 204
osoby. Ponadto 8 osób ukaranych w trybie przyspieszonym przez
sądy.

Spółród 40 osób zatrzymanych w pierwszej kolejności znajduje
się:

- 7 osób karanych w przeszłości;
- 17 osób nigdzie nie pracujących;
- 5 studentów /4 z Politechniki Wrocławskiej i 1 z Uniwersytetu
Wrocławskiego/;
- 10 uczniów szkół średnich /6 ZSB, 4 ZSZ/;
- 1 uczeń szkoły podstawowej.

INFORMACJA

dotycząca skazań w trybie przyspieszonym przez sądy
województwa legnickiego za przestępstwa przeciwko
funkcjonariuszom publicznym

W dniach od 31 sierpnia br. do 3 września br. sądy
w województwie legnickim rozpoznały ogółem 7 spraw o czyny
przeciwko funkcjonariuszom publicznym. Wszystkie te sprawy
prowadzone były w trybie przyspieszonym.

W wyniku tych spraw wszyscy oskarżeni uznani zostali za
winnych zarzuconych im czynów i wymierzono im następujące kary:

- Sąd Rejonowy w Legnicy skazał 3 osoby na kary po 1 roku
pozbawienia wolności oraz na zapłacenie nawiązki na rzecz
PCK /jedną w kwocie 5 tysięcy i 2 w kwocie 10 tysięcy/;
- Sąd Rejonowy w Głogowie skazał 2 osoby na karę po 1 roku
pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania
na 4 lata, grzywny w kwocie 30 tysięcy złotych i 35 tysięcy
złotych oraz zobowiązał do odpracowania 20 godzin na cele
społeczne;
- Sąd Rejonowy w Lubinie skazał 2 osoby na kary po 10 miesięcy
pozbawienia wolności i po 5 tysięcy złotych nawiązki na
rzecz PCK;
- Sąd Rejonowy w Jaworze skazał jedną osobę na karę 1 roku
i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Wszystkie te osoby zostały skazane za znieważenie funkcyj-
nariuszy MO w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych.

Wśród skazanych było 6 pracowników fizycznych, nauczyciel
i kierownik piekarni. Dwóch było uprzednio karanych za przestęp-
stwa, a trzech za wykroczenia.

Struktura wieku skazanych przedstawia się następująco:

- od 17 - 20 lat - 1 skazany,
- 21 - 30 lat - 3 skazanych,
- 31 - 40 lat - 3 skazanych,
- powyżej 40 lat - 1 skazany

WYDZIAŁ ADMINISTRACYJNY
KW PZPR W LEGNICY

Wojewódzki Komitet Obrony O SYTUACJI SPOŁECZNO POLITYCZNEJ W DNIU 2 WRZEŚNIA 1982 R.

Po wydarzeniach, które miały miejsce 31 sierpnia i 1 września br. od godzin rannych w dniu wczorajszym służby Przedsiębiorstwa Komunalnego przystąpiły do usuwania powstałych szkód. Likwidowano liczne barykady zbudowane z pojemników na śmieci, płyt chodnikowych, krawężników, przystąpiono do remontu obiektów zniszczonych przez pożary.

Przez cały czas w lubińskich zakładach – mimo szerokiej dyskusji o przebiegu wydarzeń z dwóch poprzednich dni – utrzymywał się niezakłócony rytm pracy.

Społeczeństwo miasta zostało szeroko poinformowane o treści zarządzenia Nr 45 Wojewody Legnickiego zastrzegającego rygory stanu wojennego.

W dniu wczorajszym odbyło się nadzwyczajne posiedzenie Egzekutywy KM PZPR z udziałem Sekretariatu KW PZPR, podczas którego dokonano analizy sytuacji społeczno-politycznej w mieście, źródeł i mechanizmów jej kształtowania. Ustalono także program działań zmierzających do konsekwentnego wprowadzenia ładu i porządku i zapewnienia bezpieczeństwa publicznego.

W Komitecie Miejskim PZPR odbyła się narada aktywu społeczno-gospodarczego, podczas której przedstawiono aktualną sytuację w mieście, omówiono przebieg wydarzeń z poprzedniego dnia, udzielono odpowiedzi na liczne pytania. Podano także szczegółowe informacje o osobach poszkodowanych w czasie zająć.

Odbyła się również narada kierowników placówek oświatowo-wychowawczych, podczas której dokonano oceny sytuacji wśród młodzieży szkolnej oraz określono formy pracy w tym środowisku w najbliższym czasie.

Mimo szerokiej informacji o przebiegu wydarzeń w dniach 31 sierpnia i 1 września, komunikatów o podjętych decyzjach przez Wojewódzki Komitet Obrony, zastrzeżeniach rygorów stanu wojennego pewna część społeczeństwa miasta wyraźnie ignorując wysiłki władz zmierzające do wprowadzenia ładu i porządku w mieście w godzinach przedpołudniowych próbowała ponownie wzniecić ogniska niepokoju.

W kilku punktach miasta zaczęły się zbierać grupy

ludzi próbując sprowokować siły porządkowe.

Szczególne niepokój wywołuje fakt, że wśród nich przeważającą część ponownie stanowili ludzie bardzo młodzi. Były również kobiety z małymi dziećmi.

Zupełnym brakiem realizmu i nieodpowiedzialności wykazała się duża grupa uczniów Liceum Ogólnokształcącego, która w przerwie między lekcjami demonstracyjnie udała się w rejon Poczty Głównej, gdzie w poprzednich dniach trwały zamieszki.

Po południu w licznych punktach miasta miały miejsce kolejne incydenty wywołane głównie przez młodych, prowokujących i agresywnie zachowujących się ludzi. Zdecydowana interwencja sił porządkowych zapobiegła eskalacji awanturniczych działań.

Należy stwierdzić, że incydenty w dniu 2 września miały rozmiar i zasięg znacznie mniejszy niż w dwóch dniach poprzednich i nie towarzyszyło im duże zainteresowanie gapiów.

Podkreślenia wymaga fakt nie włączenia się do awantur członków załóg robotniczych, którzy po skończonej pierwszej zmianie udali się do domów. Pokrzyżowało to plany organizatorów zamieszek, którzy zapowiadali na godzinę 17.00 demonstracje z udziałem szerokich rzesz mieszkańców Lubina a także Legnicy, Głogowa i Polkowic.

Zdziwienie wywołuje fakt, że mimo decyzji o wprowadzeniu w mieście godziny milicyjnej jeszcze po godzinie 20.00 na ulicach spotykano bawiące się grupy dzieci. Świadczy to o dużej nieodpowiedzialności ich rodziców, a także o braku wyobraźni o ewentualnych skutkach braku nadzoru.

W efekcie występujących zamieszek w dniu wczorajszym zatrzymano 107 osób, w tym 20 uczniów i studentów.

Wśród zatrzymanych były osoby nie zamieszkałe w Lubinie.

Po rozmowach ostrzegawczych zwolniono 37 osób.

Pozostali stanęli przed Kolegium Orzekającym ds Wykroczeń.

Zespół Analiz i Informacji
Wydziału Polityczno-Organizacyjnego KW PZPR w Legnicy

fot. Krzysztof Raczkowiak

Ul. Piastowska.

Ten zakład rzemieślniczy znajdował się w domu stojącym między Rynkiem a łąkami, na których śmiertelnie ranny został Michał Adamowicz.

Tylko na tej tablicy naliczyć można 9 otworów po pociskach.

Narożnik budynku wyglądał jak przysłowiowe sito.

Strzały oddano z odległości ok. 50-80 m.

(Krzysztof Raczkowiak)

OFICJAŁ
sierż. Wiesław Rachwałski
KMO - Lubin

Lubin, dnia 1.09.1982

138

OBYATEL
KOMENDANT MIEJSKI
MILICJI OBYATELSKIEJ
w mieście.

R A P O R T

/dotyczący użycia broni służbowej i ostrej amunicji/

W dniu 31.08.1982r. podczas działań służbowych przy rozpraszaniu tłumu otrzymałem rozkaz od por. Kłaskiego przebiecia wraz z drużyną na Pl. Wolności w okolicy sklepu cukierniczego, celem udzielenia tam pomocy przy rozpraszaniu tłumu. Na miejscu od por. Szymańskiego zgodnie z rozkazem udaliśmy się uliczką przy klatce nr 4 na Pl. Wolności w rejon dużego kościoła gdzie zgromadził się agresywnie zachowujący się tłum. Po użyciu środków łzawiących część tłumu schroniła się w dużym kościele, pozostali rozbiegli się w kierunku ul. Kopernika, Reja i Prusa. Za budynkami nr 1 do 4 na Pl. Wolności środkami łzawiącymi rozpraszono grupę młodych osób, którzy z za tego budynku obrzucali kamieniami i innymi przedmiotami funkcjonariuszy znajdujących się na Pl. Wolności. Następnie udaliśmy się przecinając ul. Odrodzenia - ul. Reja w kierunku plebani. Będąc w odległości około 20 metrów od niej zostaliśmy obrzuceni kamieniami przez osoby znajdujące się za płotem drewnianym. Ja znajdowałem się około 7 - 10 m przed drużyną i na mnie skupiły uwagę osoby obrzucające nas. Przy sobie nie posiadałem środków łzawiących ze względu na ich wcześniejsze zużycie. W związku z powyższym użyłem broni służbowej typu "Rak PL-64" oddając 3 krótkimi seriami strzały w górę tj. w kierunku dachu na całym kościele wskutek czego osoby znajdujące w nas kamieniami rozleciały się i rozpraszając szukając schronienia na plebani i w kościele. Następnie wraz z drużyną przeszliśmy w lewo w kierunku ul. Odrodzenia, gdzie zatrzymaliśmy się na trawniku między wsepki. Osoby znajdujące się tam rozpraszali się w kierunku ulicy Zamkowej.

Rozporządzenie ministra z roku 1955 rzeczywiście nie określa zasad używania broni przez pododdziały a jedynie przez poszczególnych funkcjonariuszy MO i rzeczywiście określa przypadki w jakich funkcjonariusz może użyć broni. Powołując się jednak na ten przepis ani Prokuratura ani Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w swych analizach nie dostrzega, że zgodnie z § 4 tego aktu prawnego:

W każdy przypadku użycia broni należy: zmierzać do ujęcia osób przeciwko którym użyto broń - a co za tym idzie zgodnie z tym przepisem nie może być mowy o używaniu broni przeciwko bliżej nieustalonym osobom, bez konkretnego celu, bez odniesienia do osoby która wypełnia wymogi określone w § 2 tego rozporządzenia.

Istota tego aktu sprowadza się bowiem do tego, że musi być stwierdzony bezpośredni zamach osoby przeciwko której używa się broni. Niezależnie od oceny pojęcia stanu obrony koniecznej, wskazać należy z całą odpowiedzialnością i mocą na fakt, że powołany przepis nie zezwala na oddawanie strzałów i używania ostrej amunicji w stosunku do bliżej nieokreślonej grupy osób, w tłum, przeciwko nieokreślonej i nieustalonej osobie. Cały powołany przepis wyraźnie wskazuje na związek zachowania określonej osoby z faktem użycia przeciwko niej - broni.

(Sprawozdanie Sejmowej Komisji Nadzwyczajnej do Zbadania Działalności MSW)

Plastowskiej z za kościoła. Tu zostały użyte pozostałe środki chemiczne i musiano byliśmy wycofać się na Pl. Wolności ze względu na strzelanie z za pleców środkami chemicznymi. Powstąpiła do wykonania rozkazu por. Szymańskiego mogło być po godz. 19-ej. W drużynie znajdowali się:

- plut. Zbigniew Urbaniński
- st. sierż. Henryk Salamon
- plut. Zygmunt Sajdak
- sierż. Maciej Kosak
- plut. Jan Marciniak

Podczas użycia broni zużyto 7 sztuk amunicji. Broń użyta zgodnie z art. 8 pkt. 1 Dekretu z dnia 21.12.1955r. przypadek 1-az użycia broni tj. w obronie własnej i innych osób.

Za zgodność: *W. Rachwałski*

Sporządził: sierż. Wiesław Rachwałski

OFICJAŁ
sierż. Henryk Wołodźko
KMO Lubin

Lubin, dnia 31.08.1982

140

OBYATEL
KOMENDANT MIEJSKI
MILICJI OBYATELSKIEJ
w mieście.

R A P O R T

/dotyczący użycia broni służbowej i ostrej amunicji/

W dniu 31.08.1982 roku około godziny 19,00 podczas działań służbowych przy rozpraszaniu tłumu działając samochodem marki "WYSA" - oznakowanym nr. rejestracyjnym LUB-0056 wraz z st. sierż. St. Karlińskim, plut. St. Andrzejewskim, kpr. W. Laskim i sierż. R. Karlińskim patrolowaliśmy rejon Pl. Wolności w Lubinie. Jedną ulicą Kopernika na wysokości pijalni piwa "WAWEL" zobaczyliśmy pościgające w poprzek jezdni krawężniki. Po przejechaniu pierwszej przeszkody natknęliśmy się na drugą taką samą przeszkodę. Do zorientowania się że tej przeszkody nie pokonamy, zwołaliśmy z samemu skręcić w ulicę prowadzącą w kierunku domu "SZAŁOWSKA" w R. Lubie z za "WAWEL" wyskoczyła duża grupa około 100 osób - młodych ludzi z kamieniami i cegłami w ręku ostrzegając nas - znajdowali się oni w odległości około 20-30 metrów od samochodu. Nie mieliśmy żadnej możliwości użycia środków chemicznych. Spróbowałem zabrać i z połączoną pro. 10-12 broni służbowej typu PL-64 /z za od czasu kiedy strażników ostrzegaliśmy w domu w wyniku czego tłum rozbiegł się we wszystkich kierunkach. Zauważyłem 20 sztuk amunicji. Nie posiadałem wtedy zgodnie z przepisami przewidzianymi art. 8 pkt. 1 Dekretu z dnia 21.12.1955r. dotyczący użycia broni służbowej. Uważałem, że w tym przypadku posiadałem tylko prawo prowadzić strzały kamieniami o masie około 2 kilogramów.

Za zgodność: *W. Wołodźko*

Sporządził: sierż. Henryk Wołodźko

OFICJAŁ
sierż. Zbigniew Chojnacki
KMO Lubin

Lubin, dnia 31.08.1982

141

OBYATEL
KOMENDANT MIEJSKI
MILICJI OBYATELSKIEJ
w mieście.

R A P O R T

/dotyczący użycia broni służbowej i ostrej amunicji/

W dniu 31.08.1982 r. około godziny 19,00 podczas działań służbowych przy rozpraszaniu tłumu patrolując wraz z drużyną I pluton KMO ulicą Odrodzenia w Lubinie od Pl. Wolności w kierunku ulicy Kopernika zauważyłem biegnący tłum wyrostków ulicą Kopernika i rzucający kamieniami w kierunku nas.

Po po wyjściu bliżej na wysokości Poczty przy ulicy Odrodzenia zobaczyliśmy, że tłum obrzuca kamieniami stojących nasion i przebiegających koło niego funkcjonariuszy. W związku z tym użyciem środków chemicznych użyłem broni służbowej /Rak PL-64/, oddając kilka serii w powietrze /w górę/. W wyniku użycia broni tłum rozbiegł się we wszystkich kierunkach. Tłum liczył około 70 osób.

W wyniku użycia broni zużyłem 28 sztuk amunicji. Broń użyłem zgodnie z przepisami przewidzianymi art. 8 pkt. 1 Dekretu z dnia 21.12.1955 r.

Za zgodność: *Z. Chojnacki*

Sporządził: sierż. Zbigniew Chojnacki

[illegible]

Wykonano: 1.egz.
Oprac. GF druk.AS
L.dz.masz. 7/83

ZBRODNIA LUBIŃSKA

Samochody udawały się na odległość nawet do kilkuset metrów od stan. dowodzenia, tak że przebiegu działań w poszczególnych grupach nie byłem w stanie obserwować.

Słyszając strzały nie mogłem odróżnić czy są to strzały wyrzucające środki łzawiące czy strzały z amunicji ślepej czy ostrej.

Załogi radiowozów w ciągu około pół godziny rozproszyły tłum. Wówczas zorganizowaliśmy patrole kilkuosobowe w celu zatrzymania kręcących się grupek szczególnie młodocianych uczestników zająć. Żadnego rozkazu użycia broni z amunicją ostrą nie wydawałem ja jak też por. Kłęski. Jeżeli doszło do użycia broni to były to sytuacje w których poszczególne załogi radiowozów atakowane były kamieniami i innymi środkami w samym zetknięciu się z tłumem w dalszych działaniach.

O postrzeleniu osób dowiedziałem się dopiero po przyjeździe do budynku KMMO około godz. 18.00 Wcześniej nikt mi nie meldował o tym, że użył broni, gdyż nie było na to warunków.

Jestem długoletnim funkcjonariuszem MO. W czasie swojej pracy brałem udział jako uczestnik sił porządkowych w wydarzeniach marcowych 1968 r. jak również w wydarzeniach Radomskich w 1976 r. Na bazie tego doświadczenia oceniam, że tłum był szczególnie agresywny składający się najczęściej z ludzi młodych. Z oceny po wydarzeniach w rozmowie z pracownikami będącymi po cywilnemu w tłumie wynika, że wiodącą rolę w tłumie spełniali przestępcy kryminalni a większość narkomanów. To wszystko co w chwili obecnej mam do zeznania w powyższej sprawie.

(protokół przesłuchania świadka Jana Maja z dn. 31.08.1982 r.)
IPN Wrocław, Materiały sprawy lubińskiej, Materiały robocze Komisji Nadzwyczajnej
do badania odpowiedzialności MSW - tzw. Komisja Rokity.

fot. Krzysztof Raczkowiak

31.08.1982 r. Rynek (wówczas pl. Wolności).
Dowódca akcji (w radiowozie) przekazuje rozkazy. (Krzysztof Raczkowiak)

www.ckmuza.pl

telex 111/82 legnica, dnia 13 wrzesnia 1982 r

prosze o doreczenie g towarzyszwowi generalowi jozefowi
szewczykowski, zastepcy prokuratora generalnego jozefowi zyta
dyrektorowi departamentu postepowania karnego zdzislawowi rozumowi

informacja

c wszczętych w prokuraturach województwa łęckiego postępowaniach przygotowawczych przeciwko sprawcom zjawc ulicznych z dnia 31 sierpnia 1982 r i następnych prowadzonych w trybie doraźnym - według stanu na dzień 13 września 1982 r

prokuratura rejonowa w lublinie
=====
nr 1 ds. 759/32
dotychczas w sprawie tej przedstawiono zarzuty i zestawiono
zeszły trybunał wód:
1/ wiewsława ~~XXXXXXXXXXXX~~ ur. 1953 r mieszkawcu ~~XXXXXXXXXXXX~~
pracującemu w stacji obsługi pki w lublinie w charakterze kierowcy
mechanika, zeznającego, posiadającego dwóje dzieci, członka pzp
nr 2/ członka zawiązku nazw "s.qlidmrozi" nie karanego o
to, że

W dniu 21 września 1932 r. w Lublinie jako kierownika pogotowia technicznego stacji obsługi p.n. Lublin, będąc członkiem Zarządu Miejskiego, wyjechałem z Lublina do Koryciowa, gdzie zleciłem i wykorzystując prowadzony przez siebie samochód służbowo do prowadzonej akcji protestacyjnej, w ten sposób, że w drodze powrotnej z Koryciowa do Lublina, wjeżdżając na skrzyżowaniu ulic 1-maja, w.t.c. skłódką skierowałem samochód terenowy na jezdnię, a następnie wjechał ten samochód wraz z dwiema osobami i także przekroczył tymże samochodem granicę przeczekańską, co zostało stwierdzone przez świadków tj. o czym z art. 43 ust. 1 i 4 dekretu o stanie wojennym.

[illegible]

3/ Stanisława Henryka ~~XXXXXXXXXXXX~~ (marcina i rozalii
zd. bzdzien, ur. 25 stycznia 1977 r. w mstyczkowie, zsm. lubin
ul. ~~XXXXXXXXXXXX~~ rozwięzionego, ojca dwojga dzieci w wieku
21 i 24 lat, zatrudnionego w wojewódzkim, usługowej spółdzielni

znawstwo piosł w charakterze strażnika, nie należącemu do żadnej organizacji, trykrotności karanej z art. 184 paragraf 1 kk o to, że w dniach 1 i 2 września 1935 r. w Lublinie brał udział w zgromadzeniu publicznym którego uczestnicy dopuszczali się poważnych zamachów na życie i zdrowie funkcjonariuszy państwa oraz na mienie społeczne, w ten sposób że budował i pomagał w budowie barykad z wozów na smieście tj. o czyn z art. 275 paragraf 1 kk

1/ Józef Nikodem ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ ur. 1957 r. mieszkańcem ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ gminy Lubin, znanego, posiadającego jedno dziecko z nazwiskiem znaną w województwie Lubuskim, w tym w mieście Zielona Góra, a charakterze kleryka, członka zastrzeżonego nisz "solidarności" departamentu, nie karanie a to, że ~~XXXXXXXXXXXXXX~~ 1982 r. w Zielonej Górze został aresztowany i skierowany do szpitala psychiatrycznego, w którym przebywał do czasu zwolnienia go z szpitala psychiatrycznego, w celu wykorzystania jego do akcji propagandowej.

2/ żona Józefa ~~XXXXXXXXXX~~ ur. 1956 r. mieszkawca Lubina
Kewilina, bezdzietnego, zatrudnionego w zg. rudna w charakterze
robotnika transportu, nie należącego do żadnej organizacji
nie koranego i t. re
- w dniu 11 sierpnia 1932 r. w Lubinie spowodował pożar samochodu
ciężarowego, mo używając do tego celu butelkę z benzyną
tj. o czym z art. 125 paragraf 1 kk

27 Mariana ~~XXXXXXXXXX~~ s. henryku ur. 21 października 1959 r
28 Lubin ~~XXXXXXXXXX~~ ~~XXXXXXXXXX~~ zatrudnionego w przedsiębiorstwie
29 gospodarki komunalnej i mieszkaniowej w polkowicach o charakterze
30 nierozdzielnie ekonomicznym, nie należącemu do żadnej organizacji
31 nie
32 w dniu 21 sierpnia 1982 r w Lubinie wziął udział w zbliżeniu
33 publicznym, którego uczestnicy uświadomili się gwałtownie ze względu
34 na to, że w tym czasie w Lubinie nie było jeszcze porządku na ten sposób,
35 że rzucił w nich kamieniami stworzył zamieszanie i obrażenie
36 niebezpieczeństwa dla zdrowia i życia n/w

[illegible][illegible][illegible]

nadto wszczęte zostały śledztwa
prokuratura rejonowa w Lublinie nr 2 ds. 539/82 w sprawie
organizowania kierowania akcji protestacyjnej w dniu 31 sierpnia
1992 r na terenie polkowic

prokuratura rejonowa w legnicy nr 1 ds. 484/92 w sprawie
organizowania i kierowania akcją protestacyjną i zajściami
ulicznymi w legnicy w dniu 31 sierpnia 1982 r.

prokuratura rejonowa w Jaworze nr ds. 381/82 w sprawie
organizowania i kierowania akcji protestacyjnej w dniu 31 sierpnia
1982 r. na terenie Jawora

prokuratura rejonowa w zlotoryi nr ds. 574/82 w sprawie
organizowania i kierowania akcja protestacyjna w dniu
31 sierpnia 1982 r na terenie zlotoryi

ustalono. w sprawach tych osob podejrzanych jeszcze nie

we wszystkich wymienionych wyżej śledztwach prowadzone są czynności zmierzające do ujawnienia "kapitulatorów" tych zjawisk, a mianowicie:

- okoliczności i osob winnych zorganizowania napadów na śledztwo komitetów pppr w łęgnicy, lublinie i łowiczce
- osoby i sposoby wydzierżawienia przedmiotów przeznaczających kieru wyrażających się w opóźnieniu odpłatienia od rasy w dniu 31.08.1982 r w łęgnicy, lublinie i łowiczce
- okoliczności odmowy udzielenia przez prezydentów, ośrodkowej służby zdrowia, pomocy lekarskiej, funkcjonariuszom służby ochronnej, którzy odnieśli obrażenia fizyczne w związku z tym, że w dniu 31.08.1982

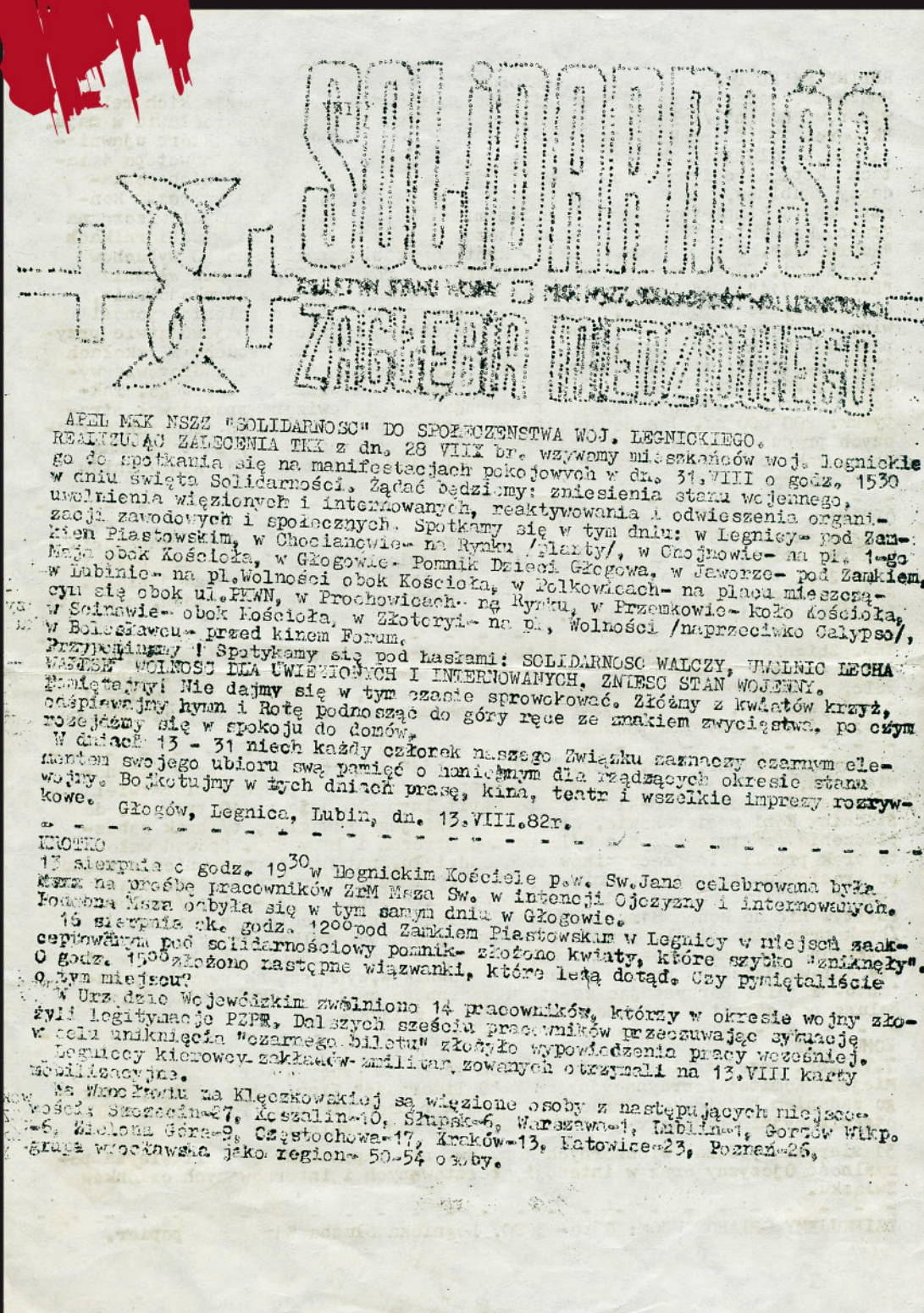
prokurator wojewódzki
Jan Łobon

Adela: rycerz
Czyżby:

telex 111/82
Prokuratura Wojewódzka w Legnicy, 13 września 1982 r.

www.wzgorzezamkowe.pl

Centrum Kultury „Muza” w Lubinie

fot. Krzysztof Raczkowiak

fot. Krzysztof Raczkowiak

(...)

Zadania:

- pełna mobilizacja wszystkich funkcjonariuszy
- wyjścia z domu muszą być zgłaszane
- wszyscy noszą mundury
- 30. i 31. jednostki powołują u siebie NOMO, z mniejszych PMO
- ściągnąć broń i skoszaroować ich pracowników w rejonie (wg uznania kier. jednostek rejonowych)
- do jutra do godz. 12.00 podać do WSK kalkulacje sił i środków – nie podawać tekstem otwartym
- zmobilizować jak największą ilość sił
- wprowadzić wieloosobowe patrole 5-7-osobowe
- prowadzić obowiązek kontrolowania przez patrole osób przez legitymowanie – kontrolować realizację polecenia, legitymowanych
- sprawdzać w kartotece, w razie potrzeby (aroganckie zachowanie) osadzać w aresztach
- patrolami obejmować szczególnie rejon zagrożony
- 30.08. w mniejszych miastach uwzględnić wyprzedzające działania, nie dopuszczać groźmadzeń się, rozmawiać, legitymować, opornych osadzać w aresztach
- wykorzystać samochody konwojowe. Działać tak, aby było przekonanie, że bezkarności nie będzie.
- przewidzieć tłumy niezorganizowane – kościoły – dopływ informacji o ich zachowaniach
- b. znaczna rola radiowozów, informacje zwykle pozostawić na plan drugi
- łączność na jednym kanale – wojewódzkim – przewidzieć środki na-prawy łączności
- wyposażenie (pałki, latarki itp.)
- areszty – sprawne do osadzenia
- zabezpieczenie własnych obiektów, p.poż., woda itp.
- kontynuacja rozmów z elementem kryminalnym, wzywania, rozmowy – dane o osobach podawać do Wyd. Krym. do poniedziałku włącznie
- poprzez komitety gminne i miejskie zwrócić się o włączenie aktywu do pododdziałów
- pełna dyscyplina (alkohol – ROMO)
- wzmocniony nadzór i kontrola ze strony kier. jedn. rejon.
- ośrodkiem dyspozycyjnym jest tylko WSK
- wzmocnić grupy operac. – dochodzeniowe
- wykorzystanie techniki – pożyczyć kamery
- armatki wodne – dowódcą musi być funkcjonariusz
- przestrzeganie zasad tajemnicy służbowej, porozmawiać z ludźmi, ostrzec przed konsekwencjami
- porozmawiać z dyrektorami niektórych zakładów, tych, gdzie dzieje się źle
- łączyć siły ORMO, sygnalizatory społ.

(z posiedzenia sztabu KWMO w dniu 27.08.82 r.)

To już ostatnia plansza.

Podróż w czasie w krainę bezprawia, arogancji oraz cynizmu i bezkarności władzy dobiega powoli końca. Dziękujemy za to, że Państwo zechcieli zapoznać się z wystawą.

Mamy nadzieję, iż prezentowane zdjęcia, cytaty z dokumentów oraz dokumenty przybliżają grozę ponurego końca wakacji 1982 r. Nie oddają, bo oddać nie mogą dramatów jakich skutkiem była bezmyślna i bestialska akcja służb mających z założenia zapewnić ład i porządek społeczny.

Bohaterowie tychże wydarzeń nie chcą mówić.

Ci którzy uczestniczyli w nich ze strony społeczeństwa doznali w późniejszym okresie straszliwych upokorzeń. Wielu z nich zostało skazanych w kolegiach bądź internowanych. Wielu było nękanych przez milicję i aparat bezpieczeństwa na przesłuchaniach. Wachlarz znęcania się władzy uważającej się za ludową był szeroki. Od prześladowań w miejscu pracy do łamania szantażem i czynienia z bezbronnych ludzi narzędzi współpracy. Byli wyrzutkami Polski Ludowej, natomiast w III Rzeczypospolitej zapomniano o nich. Początkowo kładąc ich na ołtarzu porozumienia pomiędzy tymi co strzelali a tymi co demonstrowali. Później już byli tylko wstydliwą przeszkodą w przyjaźni między nimi.

Ci którzy byli w tzw. „obozie władzy” chodzą po ulicach miasta. Czy się wstydzą? Czy mają jakieś wyrzuty sumienia? Czy też dalej wierzą, że walczyli z wrogiem kraju? Czy uważają, że bezmyślne wykonanie rozkazu zdejmuje z nich odpowiedzialność za popełnione czyny?

Na stronach plansz nie zobaczymy łez rodzin poległych ani nie zobaczymy ich dalszych losów. Nie zobaczymy losów dzieci, które utraciły rodziców. Losów rannych, którzy stali się w rozumieniu tamtej władzy przestępcami, podobnie jak zabici...

Gdyby nie kilka rolek zdjęć, zrobionych z narażeniem zdrowia. Gdyby nie zachowane przez organa sądowe dokumenty milicyjne, to o zbrodni w Lubinie pewnie słyszelibyśmy tylko z opowieści ustnych. Z roku na rok coraz cichszych. Coraz bardziej nieprawdopodobnych. Gdzie ofiara stawałaby się przestępcą i winnym. Bohaterami byłiby dowódcy i ich dwudziestoletni janczarzy strzelający do bezbronnych cywili.

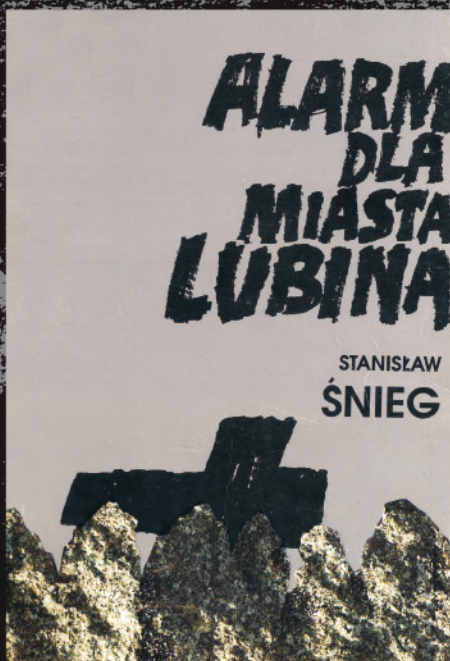
Z uwagi na zniszczenie akt Komitetu Miejskiego PZPR z roku 1982 oraz gruntownemu zniszczeniu dokumentów Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa PRL nie dowiemy się wiele więcej. Prawdopodobnie nigdy nie doczekamy się pełnego wyjaśnienia motywów zbrodni lubińskiej. Wpisuje się ona w historyczny krajobraz „błędów i wypaczeń” jakie zgotowała narodowi polskiemu partia, będąca narzędziem w rękach obcych, a walcząca dla siebie na potrzeby elity partyjnej, wojskowej i milicyjnej.

Zamiast zakończenia.

Informacja prasowa z 26 marca 2006 r.

„Sąd Okręgowy we Wrocławiu skazał w 2003 r. dwóch byłych milicjantów i zomowca. Ale tylko dowódca plutonu ZOMO Tadeusz J. odbywa karę 2,5 roku więzienia. Płk Bogdan G. próbuje uniknąć kary zasłaniając się złym stanem zdrowia. Wobec Jana M., byłego zastępcy komendanta MO w Lubinie, sąd apelacyjny uchylił wyrok i skierował sprawę do ponownego rozpatrzenia. Proces wciąż się toczy”.

ZBRODNIARSKA LUBIŃSKA 82

Wydano w 1992 r.,
nakładem Towarzystwa Pamięci Ofiar Lubina'82

Wydano w sierpniu 2005 r.,
nakładem Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie
i Centrum Kultury „MUZA”

W przygotowaniu, ukaze się 19 grudnia 2006 r.,
nakładem Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie
i Centrum Kultury „MUZA”

W przygotowaniu, ukaze się w sierpniu 2007 r.,
nakładem Ośrodka Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie
i Centrum Kultury „MUZA”

Koncepcja wystawy, wybór tekstów i fotografii

dr Marek Zawadka

Opracowanie graficzne i redakcyjne:

Piotr Lasko
Tomasz Pulwer

Fotografie:

Krzysztof Raczkowiak (Pełny wybór fotografii na stronie www.lubin82.pl)
Jerzy Kosiński

Materiały:

Archiwum Państwowe w Legnicy
Instytut Pamięci Narodowej Oddział Wrocław
Archiwum Zarządu Regionu NSZZ Solidarność „Zagłębie Miedziowe”
Materiały ze zbiorów Stanisława Śniega

Wystawa Finansowana przez:

Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” w Lubinie
Centrum Kultury „MUZA” w Lubinie
Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp.z o.o. w Lubinie
Urząd Miasta Lubina
Stowarzyszenie LUBIN 2006

www.ckmuza.pl

Organizator wystawy: Ośrodek Kultury „Wzgórze Zamkowe” i Centrum Kultury „Muza” w Lubinie

www.wzgorzezamkowe.pl